Clericus & Professus, ut notat Joan. Andr. *in c. unic. num.* 19. *v. Et quæ dicta sunt de Clerico procedant in professo supra de oblat. ad rationc.*

39 Quoad secundam vero difficultatem Bonaguida, alias Boattinus Doctor antiquus in *c. 1. jur. eod.* opinatus est Sacerdotem, qui cum vidua Matrimonium contraxit esse omni Clericali privilegio nudatum ac posse per judicem secularem coerceri, & gloss. *ult. in c. Si Sacerdos. 34. dist.* dicit Subdiaconum qui secundam uxorem duxit de Jure communi, perdere privilegium Clericale; sed loquitur secundum illud tempus quo Subdiaconatus non existimabatur esse inter Sacros Ordines, ut illic notatur; & advertit Sotus *in 4. sententia, distinctione 23. quæst. 3. art. 3.* quod etiam tenlit Navarrus *cons. 3.* incipiente *Quidam ex illustrissimo jub num. 6.* ubi postquam dixit Pontificem posse cum Subdiacono dispensare, ut ducat uxorem: subdit immediate; dispensatus enim, ut contrahat Matrimonium, eo contracto & consummato: præterea cum vidua, potest justa bella gerere, milites ducere, sententiam sanguinis ferre &c. Et perinde ell ab Ecclesiastica potestate exemptus ac quilibet alius laicus conjugatus jure ipso communi id statuente. Quo loco Navarrus loquitur aperte de Subdiacono, cum quia de eo proxime egerat; tum quia verba illa *dispensatus ut contrahat Matrimonium*, non possunt congruè referri ad Clericum in minoribus, qui nulla eget dispensatione ad Matrimonium contrahendum. Jura tamen adducta a Navarro nempe c. 1. *de bigamis, lib. 6.* & alia alium habent intellectum, ut inferius dicetur. Hanc eamdem opinionem sequitur Sanchez *de Matrimonio, libro 8. disputatione 8. numero 11. versiculo: Quare hinc infero*; sed perfunctorie loquitur & nullam affert rationem vel auctoritatem. Ac demum idem censet Suarez adversus Anglos *lib. 9. cap. 28. num. 3.*

Verum huic sententiæ nemo adhæret ex antiquis & gravioribus scriptoribus: quia Constitutio Siricii Papæ relata in c. *Quisquis 84. dist.* & Gregorii X. in Concilio Lugdunensi edita, per quas bigami declarantur omni privilegio nudati & coercitioni fori secularis addicti ad Clericos sacris Ordinibus insignitos non pertinent, nec ad eos extenduntur, sed ad Clericos in minoribus tantùm, ut docet gloss. in *ver. Clericus in c. Quisquis*, cui adhærent ibi Archid. & Præpos. & gloss. in *cap. unic. in ver. Bigamos, de bigam. lib. 6.* atque ibidem Archid. Joan. Andr. Gemin. Franc. & alii omnes, Tiber. Decian. *tract. crimin. cap. 9. num.* 31. ubi propterea censent existentem in sacris, si de facto contrahat Matrimonium cum vidua, censeri quidem bigamum quoad inhabilitatem Ordinum per hoc cap. *& cap. Nuper supra eodem*; sed non quoad privationem privilegii Clericalis. Quod etiam tenent Host. & Joan. Andr. ambo *num.* 3. Collectar *in princ.* & Cardin. *in ult. col.* Addo Capell. Tholos. *dec.* 234. Joan. de Montaigne in *tr. de bigam. q. 5. effectu 4. sub num.* 15. *vers. Nono* & eumdem Navarr. *in tract. de reddit. Eccles. monit* 55. *num.* 13. Ratio differentiæ est, ut inquit Gemin. ibi *num.* 6. quia in minoribus constitutus sic contrahendo Matrimonium, cum ad sæculum redeat & non remaneat persona Ecclesiastica, privatur fori privilegio; sed constitutus in sacris cum propter characterem ordinis sacri non possit ad sæculum redire, nec desinere esse persona Ecclesiastica, retinet privilegium fori & Joan. de Fan. ibidem eamdem rationem assignans dicit non esse justum, nec æquum, ut constituti in sacris in pœnam bigamiæ exuantur privilegio Clericali, cùm jam religati divino obsequio ad laicalem statum redire non valeant. Sequitur J. de Montaigne *de bigam. q. 5. effec. 4. n. 24. in fin.* ubi affert cum Joan. de Fant. communiter transire omnes Doctores & Silvest. in *ver. Bigamia num.* 8. ubi reprobata opinione Boattini, atque aliis relatis, similiter testatur hanc esse magis communem & veriorem sententiam; quæ in casu speciali, de quo agitur, redditur clarior, quia Summus Pontifex in litteris dispensationis, multifariam ostendit hunc Subdiaconum non desinere esse de foro Ecclesiæ; illi enim indulsit ut posset absque metu irregularitatis esse judex in causis criminalibus, etiamsi sanguinis effusio, membrorum mutilatio, seu mors inde sequeretur. Rursus eidem reservavit pensionem Ecclesiasticam super Archidiaconatu, eumque obligavit ad recitationem officii Beatæ Mariæ Virginis. Quæ omnia necessariò supponunt eum esse personam Ecclesiasticam, quia laici non egent dispensatione pro judicio in causis Capitalibus ferendo, nec sunt capaces pensionis Ecclesiasticæ, ut est notissimum & ita resolutum in Sacra Congregatione Concilii pro Archidiacono Toletano ex unanimi Patrum sententia.

40 Tertiò quæro, an dispositio hujus Decretalis vendicet sibi locum in Clerico minorum Ordinum vel laico, qui cum vidua vel corrupta de facto propter aliquod impedimentum dirimens Matrimonium contraxit & eam cognovit, adeò ut exinde bigamiæ irregularitatem incurrat.

Ad partem negativam arguitur primò, quia irregularitas non inducitur, nisi in casibus à jure expressis, *c. Super eo, supra eodem* & dictum est supra à *num.* 7. At nullibi reperitur Jure cautum, ut Clericus minorum Ordinum vel laicus invalidè contrahens cum corrupta incurrat irregularitatem; cùm Jura, quæ contrahentibus de facto hanc pœnam infligunt, loquantur de Clericis ad sacros ordines promotis, ut inferius dicetur.

Secundò omnis bigamia, vel est vera vel interpretativa vel similitudinaria, secundum Speculat. in *tit. dispensat. §. Juxtà num.* 6. & fusius ostensum est supra *n.* 2. Hoc autem casu non adest bigamia vera, quia talis non contraxit validè cum duabus successivè, *cap. Acutius & cap. Deindè 26. dist.* neque interpretativa, quia non contraxit cum duabus invalidè vel cum una validè & cum alia invalidè, ut in *c. Nuper supra eod.* nec cum corrupta validè; ut in *c. Maritum 33. dist.* neque similitudinaria, quia non contraxit de facto cum unica & virgine *Quotquot 27. q. 1.* & ita per hæc fundamenta concludit Navarr. *cons. 1.* quod incipit, *Quidam laicus hoc tit.* & idem firmat in *Man. c. 27. n.* 195. ubi etiam testatur sic nuper conclusum fuisse in sacra Pœnitentiaria, & eidem sententiæ, postea adhæserunt Gregor. de Valen. in 4. *par. disp. 7. qu. 19. punct. 3. in prima specie irregularitatis*, & Sanch. alios recentiores adducens *de Matrimon. disp. 84. num.* 11. Et tenendo hanc partem non obstat secundum Navarr. hæc Decretalis, quia non loquitur de Clerico minorum Ordinum, sed de Subdiacono qui per susceptionem sacri Ordinis Subdiaconatus obligatur voto solemni quo contraxit spirituale Matrimonium cum Christo, ut *c. A multis supra de ætat. & qual.* junctò *c. unico de voto lib. 6.* undè postea contrahendo licèt de facto, aliud Matrimonium carnale, Bigamiæ pœnam incurrit, ut *hic.* Quæ ratio non viget in Clerico minorum ordinum vel laico: qui priùs nullum spirituale conjugium contraxit ut palam est. Undè meritò Innoc. in *cap. Nuper supr. eod.* exponit illud verbum, *Clericis*, id est, in Sacro Ordine constitutis: quasi per hoc sentiat illam Decretalem non habere locum in Clericis minorum ordinum, & eodem modo respondetur ad quæst 1. *infrà, qui Cler. vel voven.* & ad caput *Sane Sacerdotes de Clericis conjugat.* 1. Illud enim loquitur de Diacono; hoc verò de Presbiteris qui post contractas nuptias Spirituales contraxerunt: licèt invalidè, alias 41 carnales.

Ad contrariam partem inducitur textus hic qui non fundat se in ratione illa, quòd Subdiaconus per Sacri Ordinis susceptionem contraxerit Spirituale Matrimonium cum Christo, ut putavit Navarrus; alias enim Subdiaconus incurreret pœnam de qua hic: etiam contrahendo cum unica & virgine; nam & eo casu vigeret illa ratio, quòd priùs contraxisset nuptias Spirituales & deindè carnales; & tamen Doctores communiter intelligunt Subdiaconum in hanc pœnam non incidere contrahendo cum vidua, nisi illa sit corrupta: supplentes verbum *viduam*: scilicet *& corruptam*, ne sit contra caput *Sane, ille secundò de Clericis conjugatis*, pro ut hic supplent Abbas Antiquus, Hostiensis, Joannes Andreæ, Bellamera & Cardinalis omnes in principio in verbo *Viduam* & Butrius, *num.* 8. Quin imò hic textus si sedulò expendatur: potiùs excludit rationem binarum nuptiarum; nam cùm dicat hunc Subdiaconum incidere in pœnam bigamiæ, non propter Sacramenti defectum: utique per hoc excludit rationem duplicis Conjugii, Spiritualis & carnalis: quæ inducit defectum Sacramenti, cùm perimat significationem conjunctionis & unitatis Christi cum Ecclesia, secundum ea quæ dicta sunt suprà, *num.* 13. Vera igitur ratio est quæ exprimitur in textu videlicet propter affectum intentionis cum opere subsecuto, quia quantùm in se fuit: Matrimonium contraxit & consummavit, ut hic & in capite *Nuper supra eodem.* Hæc autem ratio æque viget in Clerico minorum Ordinum, vel laico, qui invalidè contrahit propter impedimentum dirimens, atque in Subdiacono, cùm in utroque adest affectus conjugii hic ponderatus: nam in Matrimoniis contrahendis non juris effectus, sed animi destinatio attenditur, ut legitur in *d. c. Nuper*, & in maleficiis spectatur voluntas, non exitus, *cap. ult. 48. dist. l. Drous ff. ad leg. Cornel. de Sicar. & l. Servo, C. eod.* secundum Innoc. *in dict. c. Nuper num.* 2. & Host. *num.* 5. Ergò quamvis textus loquatur de Subdiacono; tamen vendicat sibi locum etiam in Clericis inferioribus, & laicis qui sub dicta ratione includuntur; nam ubi ratio legis, vel Canonis est amplior, vel generalior dicto, seu dispositio, tunc ad ampliationem rationis extenditur ipsa dispositio text. est in *l. Regula, §. fin.* & ibi Bart. & Bald. notant, *ff. de jur. & facti. ignor.* & hoc pro regula constituunt Cardin. in Clem. 1. *num.* 18. *de elect.* Abb. in *cap. Sicut circa finem de testib.* Corsett. *singul. suo* 23. *& singul.* 218. Everar. *in sua centuria legali in loco à ratione legis larga.* & passim Doctores. Quæ regula procedit etiamsi materia sit exorbitans, & pœnalis, ut est gloss. *notab. in dict. Clem. 1. in ver. Eligatur de elect.* Item gloss. *in cap. Cupientes, §. Denique in ver. Instructas eod. tit.* & tradunt Gemin. *cons. 37. Dubitatur de duobus num. 6. vers. Item licet constitutio*, Petr. de Anchar. *cons. 34. Ista allegata num.* 4. & Cravett. *cons. 227.* Jaffredus Regis.

num. 45. *& 6.* Et ex hoc tollitur primum fundamentum contrariæ sententiæ, quod pœna irregularitatis non sit inducenda, nisi in casibus à Jure expressis, quoniam casus, de quo agitur, satis dicitur expressus in Jure, cum includatur sub generali ratione expressa in hoc *cap. Ita notabiliter* dicit gloss. prælleg. in *d. c. Cupientes, §. Denique in ver.* 43 *Instructas.* & Paul. de Castr. *cons.* 441. *Pro declaratione n. 6. vers. Item cujus tacitus à statuto videtur expressus lib. 1.* nam ut ait Calder. *cons. 1. Ut lit. pender.* ubi locum habet legis ratio, circa id prodita dici debet lex, & secundùm Bald. *cons.* 384. *Statuto Civitatis col. 2. lib. 5.* quæ sunt ejusdem rationis includuntur sub dispositione ex significatione, id est, tanquam expressa propriè, non tacitè, 44 & sequitur Craveta, plura cumulans *cons.* 183. *Regula n.* 3.

Secundò ad hanc partem inducitur textus in *cap. Nuper supra eodem*, ubi qui de facto secundam uxorem accepit, bigamiæ pœnam incurrit, licèt bigamus non sit. Qui textus loquitur de Clerico in Sacris Ordinibus constituto, & tamen procedit etiam in Clerico minorum Ordinum, & in laico, qui contraxit secundùm Matrimonium de facto propter quodcumque impedimentum dirimens, ut tenet ibi Host. *numero* 4. in verbo *Clericis*: qui expresè ponit exemplum in Clerico minorum Ordinum, qui contraxit secundum Matrimonium de facto cum consanguinea vel affine: se consentiunt ibi Jo. Andr. Card. Butr. & omnes, & in non Clerico Sil veit. *in Bigam. n.* 7. *v.* Et *Similiter.* & fatetur Navar. *in prælleg. cons. 1. n.* 8. Ergò eodem modò textus noster, quamvis loquatur de Subdiacono, tamen includit etiam Clericum minorum Ordinum, & laicum qui contraxit cum vidua, vel corrupta de facto propter impedimentum consanguinitatis, vel affinitatis, vel aliud simile, arg. *cap. 2. supra de transl. Episcopi.* Et stringitur argumentum, quia textus decidit tales non esse bigamos, sed bigamiæ pœnam incurrere propter affectum intentionis cum opere subsecuto. Cum ergò hos casus nectat eadem ratio, quoad juris dispositionem non sunt separandi: textus in *l. Illud*, & ibi Oldrad. *ff. ad leg. Aquil.* & notat. Bald. in *l. De quibus ff. De legibus*, ait enim: Ubi est eadem ratio in pluribus casibus, non per extensionem, sed sicut genus comprehendit species, sic generalis ratio diversas species. Quod Baldi dictum pro eleganti referunt & sequuntur Paul. de Castr. *d. cons.* 441. *num. 6. ad fin. lib. 1.* & Cravet. *d. cons.* 173. *num.* 3. Et hinc patet responsio ad autoritatem Innocentii in *d. c. Nuper.* Ipse enim exponit verbum, *Clericis*, id est, in sacris constitutis, quia textus de illis loquitur non ad exclusionem inferiorum Clericorum, sed in quantùm ordo sacer est impedimentum dirimens Matrimonium: Undè ex quocumque capite proveniat impedimentum dirimens sive in Clerico, sive in laico, procedit illa decisio secundùm omnes.

Tertiò ad idem arguitur, quia contrahens cum duabus successivè & semel contrahens cum corruptâ in omnibus æquiparantur ubi Matrimonium est validum, *cap. De bigamis supra eodem*, & latè ostensum est suprà *in 2. notab.* Ergò eodem modo æquiparantur oppositum in opposito, ut *l. Si ex toto, ff. De legat. 1. leg. 3. §. fin. lege 4. & l. Legata in fin. ff. De adimen. legat.* & contrariorum eadem sit disciplina, ut *l. 1. ff. De his qui sunt sui: vel alien. jur. cum. sim.*

Sed contrahens nulliter, & de facto cum duabus incurrit pœnam bigamiæ, etiamsi fit Clericus in minoribus, aut laicus, ut supra proximè ostensum est. Ergò eamdem pœnam incurrit Clericus vel laicus contrahens nulliter cum vidua vel corrupta: & revera negari non potest, quin isti duo casus æquiparentur conjungendo decisionem *dict. cap. Nuper*, cùm decissione textûs nostri. Et per hoc patet responsio ad secundum fundamentum Navarri, quòd talis non sit bigamus verè, nec interpretativè, nec similitudinariè: nos enim dicimus contrahentem cum vidua de facto sive propter impedimentum Ordinis sacri, sive propter quodcumque aliud impedimentum fieri bigamum interpretativè per hoc cap. Sicut efficitur talis, qui contrahit cum secunda de facto: & sic diviso illa trimembris non est integra, quia in secundo membro interpretativæ omittitur hæc species, quæ incurritur propter Matrimonium quomodòliber contractum de facto cum vidua vel corrupta. 45

Ultimò ad hanc partem inducitur rhetorica Joan Andr. in dicto capite *Nuper num.* 5. ubi regulam generalem constituit his verbis: *Quumodocumque non teneat Matrimonium conjunctitate, affinitate, voto vel alia quacumque de causa, si de jure contractum induceret bigamum, contractum de facto copulâ subsecutâ inducit pœnam bigamiæ & infrà: Satis est enim quod habuerit affectum conjugii & iste affectus hic attenditur, ut dixi suprà post Innocent. Sicut ergò publica honestas inducitur ex Matrimonio, quod non tenet, dummodò teneat ex consensu, de sponsal. cap. unic. lib. 6. sic ex tali Matrimonio conjummato inducitur bigamia.* Hæc ille. Et eamdem regulam ante ipsum posuit *ibid.* Host. *n. 4. in ver. Clericis* & eam sequuntur Collect. *num.* 3. Butr. *num.* 8. Cardin. in *6. notab.* Anchar. in 3. *notab.* & Joan. de Anan. *num.* 2. Sed Matrimonium de jure contractum cum vidua vel corrupta inducit bigamiam etiam in Clerico minorum Ordinum & in laico, ut *cap. Si quis viduam 1. & 2. 34. dist. c. Quisquis 82. dist. & c. Maritum 33. dist.* Ergò contractum de facto etiam in talibus inducit pœnam bigamiæ.

Et hanc sententiam sequuntur Domini de Rota *decis. 1. de bigam. in nov.* ubi articulo de mandato Papæ maturè discusso unanimiter resolvunt Clericum minorum Ordinum, qui de facto contraxit cum vidua, esse bigamum interpretativè & egere dispensatione Apostolica; subesse tamen justam causam dispensandi, quia ille Clericus ignoravit impedimentum & postea Matrimonio divortiato, bonâ fide intravit religionem & promotus fuit ad omnes sacros Ordines & ita Urbanus VI. dispensavit propter illam decisionem, ut ibi refertur. Quamobrem sententiæ S. Pœnitentiariæ opponitur sententia Papæ, qui dispensando utique probavit tales contrahere irregularitatem bigamiæ & egere dispensatione Apostolica. Eidem sententiæ adhæserunt in *Summa hujus tit.* Goffr. & Host. *num.* 3. §. *Quæ sunt species, vers. Quarto*, Albert. *in Diction. litteræ B. in ver. Bigamia in fin.* Alten. *in Summa 2. par. lib. 6. tit. 7. art. unic. quæst.* 2. Montaign. *de bigam. q. 6. num.* 2. *vers. Quarto* & ex Theologis Richard *in 4. dist. 27. art. 4. q. 3. in corpore & ad primum* & Petr. de Palud. *ibid. quæst. 4. art. 4. num. 28. & dist. 38. art. 5. conclus. 2. in fin. num.* 34. Et est communis omnium sententia, ut testatur Covarr. in Clem. *Si Furiosus par. 1. §. 2. num. 2. vers. Secundò & tertiò de homicid.*

DE OFFICIO CUSTODIS.

Ex Libro Romani Ordinis.

CAPUT I.

CUstos Ecclesiæ, cui ea, quæ Ecclesiæ competunt, custodienda committuntur oportet ut sui Archidiaconi jussioni in cunctis obediat: in Canonicis horis signa tintinnabulorum pulsanda, ipso Archidiacono jubente, ab eo pulsentur: pallia vel linteamina altaris, seu cuncta utensilia Ecclesiæ indesinenter custodiat: lampades & laternas in accedendo, seu extinguendo pervigil existat: ne aut supra modum lucendo oleum depereat, aut minus lucendo obscurior sit Ecclesia: sed omnia cum discretione agantur; quæ noscitur omnium virtutum esse mater. Si verò is minùs idoneus ad hoc peragendum extiterit, ab Archidiacono coerceatur, ut se emendet: Si autem indomitus permanserit, Archidiaconus Episcopo denunciando provideat, ut indecente ejecto, aptus domui Dei constituatur minister, ut omnia in laudem Dei fiant.

SUMMARIUM.

1 *CUstos Ecclesiæ dicitur is, cui ea, quæ Ecclesiæ competunt, custodienda committuntur sub obedientia Archidiaconi.*
2 *Custodis officium quod sit.*
3 *Campanarum usus multiplex & ad quid fuerit adinventus & num. seqq.*
4 *Indulgentiam plenariam pro recitantibus salutationem Angelicam ad tria signa campanæ in solis occasu dicitur concessisse Adrianus VI.*
5 *Campanæ cur benedicantur.*
6 *Et undè dictæ.*
7 *Tintinnabulorum sex sunt genera.*

CUstos Ecclesiæ. Ponit quæ spectant ad officium Custodis & non dividitur.

1 Nota primò ex principio litteræ quis dicatur Custos Ecclesiæ. Dicitur enim is, cui ea, quæ Ecclesiæ competunt, custodienda committuntur sub obedientia Archidiaconi.

2 Secundò nota plura, quæ ad officium Custodis pertinent: oportet enim primò, ut in horis Canonicis pulset tintinnabula, seu campanas jubente Archidiacono. Secundò ut pallia & linteamina altaris, seu cuncta utensilia Ecclesiæ indesinenter custodiat; Excipe tamen vasa aurea & argentea & vestimenta pretiosa, quorum custodia pertinet ad Sacrist. ut *cap. unic. sup. de offic. Sacrist.* secundum Hostiens. *hic num. 2. ver. Utensilia*, & Joan. Andr. *num. 5. In eodem ver.* Tertiò, ut lampades & laternas in accendendo, seu extinguendo pervigil. existat, ne aut supra modum lucendo oleum depereat, aut minus lucendo obscurior sit Ecclesia, ut in littera.

3 Tertiò nota ibi, *In Canonicis horis signa tintinnabulorum.* Unum peculiare signum pulsationis campanæ, videlicet horarum dicendarum ut hic & in *cap. prox. vers. Et per singulas infrà eod.* alibi hoc est signum Capituli congregandi, ut in *cap. In causis*, §. 1. *ante finem*, ibi, *Campanam pulsari fecerunt, ut mortis est, ad Cap. congreg. supra de elect.* Sed & quandoque est signum gratiarum actionum, veluti cum Christiani adversus aliquem optinuerunt aliquam gloriosam victoriam. Quandoque est signum celebratæ electionis: quandoque subtractionis alicujus ab hac vita: quandoque aliquem excommunicandi: quandoque gaudii, & honoris, & alicui personæ sublimi processionaliter occurrendi: quandoque ignem extinguendi & ad bellum exeundi: quandoque lectum intrandi: quandoque parlamentum populi convocandi: quandoque ad mensam veniendi: quandoque ad scholas: quandoque ad prædicationem convenierdi; & quandoque corpus Episcopi honorandi. Quæ signa sigillatim recenset Host. *hic n. 1.* & post eum Joan. Andr. *num. 13.* Bellam. *num. 4.* Cardin. *num. 2. vers. Quæro in eo quod dixi de Tintinnabulis*, Anchar. *num. 4.* & Abb. *numer. 2.* Addit
4 Joan. Andr. *dicto num. 13.* quod est etiam signum salutationis Beatæ Mariæ Virginem in crepusculo de laudabili consuetudine, ad quam orantibus cum salutatione Angelica Clemens Papa dedit indulgentias, ut refert Bellamera *num.* 5. & Adrianus VI. dicitur concessisse Indulgentiam plenariam omnibus Christi fidelibus, qui ad tria signa campanæ in solis occasu ter recitant salutationem Angelicam cum versiculo *Angelus Domini nunciavit Mariæ, &c.* Et generaliter est signum multorum aliorum, secundum varios mores, & consuetudines Civitatum, ut per Anchar. *hic in fine.* Adde tu Concilium Colonienſe *par. 9. in tit. de constitutionibus & consuetudinibus, cap. 14. tom. 4. Concilior, par. 2. pag. 201. col. 1.* ubi sic legitur; *Benedicuntur quoque campanæ, ut sint tubæ Ecclesiæ militantis, quibus vocetur populus ad conveniendum in templum, & audiendum Verbum Dei: Clerus verò ad annuntiandum manè misericordiam Dei & veritatem ejus per noctem ut per illarum sonitum fideles invitentur ad preces, & ut crescat in his devotio fidei. Quamvis etiam Patres altò respexerunt, videlicet ut Dæmones tinnitu Campanarum Christianos ad preces concitantium terreantur, quin potiùs precibus ipsis territi abscedant, illisque subnotis fruges, mentes, & corpora credentium serventur ut procul pellantur hostiles exercitus; & omnes insidiæ inimici fragor grandinum, procellæ turbinum, impetus tempestatum, & fulgurum temperentur, infesta tonitrua, & ventorum flamina sustendatur, spiritus procellarum, & aereæ potestates prosternantur. Breviter, ut audientes confugiant ad Sanctæ Matris Ecclesiæ gremium, ac ante Sanctæ Crucis Vexillum, cui flectitur omne genu.* Hæc ibi omnia complectitur glossa *unica* in Extravag. Jonnis XXII. *Quia cunctos de offic. Custod.* ubi campana de se ipsa loquitur his versibus.

Laudo Deum verum Plebem voco, congrego Clerum.
Defunctos ploro, pestem fugo, festa decoro.

Dicitur autem campana à campania, ut dicunt Host. Joan. Andr. & alii supracitati *num. 3.* vel majora vasa à campaniæ regione; minora verò. Nolæ sunt appellatæ à Nola civitate Campaniæ, ubi primùm illarum usus fuit adinventus, ut notat Speculat. *In Rationali divini offic. lib. 1. in tit. de Campanis in princ.* & Joan. de Selva *in tract. de benef. par. 1. quæst. 5. num. 93.* Sed de antiquiori tintinnabulorum, & campanarum usu in Ecclesia lege Cardinalem Baronium *Annalium tom. 1. ad annum Christi 58. pag. 16. vers. Cæterùm fol. mihi 403.* Sunt autem tintinnabulorum, quibus Ecclesia utitur, sex genera, ut notat Speculator *ubi suprà num. 11.* & ex ipso Joan. de Selva *loco cit. num. 98.* videlicet Squilla, Simbolum, Nola, Noluba, seu Dupla, Campana & Signum. Squilla pulsatur in Triclinio, id est Refectorio; Simbolum in Claustro; Nola in Choro; Noluba, seu Dupla in Horologio; Campana in campanili; Signum in turri; quodlibet tamen generaliter potest nuncupari tintinnabulum & minora tintinnabula appellantur Campanulæ in prælegata Extravag. *Quia cunctos, vers. Verum campanulas, quæ in Refectoriis, de offic. Custod.* & de illarum significatione, & allegoria plenè videas apud Speculatorem, *ubi suprà num. 4. & seqq.* & Joan. de Selva *locis citatis*, & an Religiosis Mendicantibus liceat in eorum Ecclesiis, & Oratoriis unam vel plures habere campanas, dic ut scripsi in *cap. Patentibus à num. 6. usque ad num. 28. de privileg.* De campanis scripserunt Jodocus Coccius *in Thesaur. Cathol. tom. 2. lib. 3. cap. 7.* Jodocus Lorithius *in Thesauro novo Theologico.* Petrus Crespetius *in Summa Cathol. fid. eod. ver.* Et campanas legitimè benedici Vvilhelmus Lindanus *in Apolog. pro Relig. concord. tom. 3. cap. 52.*

DE OFFICIO VICARII.

Honorius III. Vigoren. Episcopo.

CAPUT VI.

EX parte tua fuit propositum coram nobis: & infrà. Madamus quatenùs perpetuos Vicarios, ut in Ecclesiis, in quibus vicarias obtinent, resideant, & se in Presbiteros (ut eorum cura exigit) faciant promoveri, per subtractionem proventuum, vel ipsarum Vicariarum, compellas.

SUMMARIUM.

1 *VIcarii perpetui compelluntur ordinari & Ecclesiis deservire per subtractionem proventuum & Vicariarum.*
2 *Vicarii perpetui tenentur ad residentiam sicut Parochi intitulati.*
3 *Vicarius perpetus tenetur habitare in domo Parochialis Ecclesiæ & in ejus defectum, in alia à se conducta infrà limites Parochiæ.*
4 *Coadjutores perpetui in cura animarum eâ lege ad residentiam tenentur, quâ Rectores Ecclesiarum Parochialium. Nec possunt sibi alios Vicarios substituere, ibid.*
5 *Vicarius perpetuus tenetur se facere in Presbiterum ordinari, sicut Rector principalis & num. 25.*
6 *Beneficium quodlibet curatum habet ordinem Presbiteratûs annexum.*
7 *Vicarii perpetui habent curam animarum.*
8 *Et in eis habent locum jura de pluralitate incompatibilium, de ætate & promotionis ad Sacerdotium.*
9 *Capitula Cathedralium & Collegiatarum Ecclesiarum curam animarum habentium & eam per Vicarios temporales exercentium, an cogi possint ad constituendos Vicarios perpetuos, qui eam curam exerceant & num. seqq. usque ad num. 14.*
10 *Anve expediat, ut Sedes Apostolica decernat de cætero hujusmodi Vicarios perpetuos in prædictis Ecclesiis esse instituendos & num. seqq. usque in finem.*
11 *Vicarii perpetui instituendi sunt in Parochialibus unitis Capitulis, Collegiis, Monasteriis & pis locis.*
12 *Vicarii temporales institui possunt à Capitulo in Parochialibus sibi pleno jure subjectis.*
13 *Cura animarum incumbit Capitulo, non autem Episcopo cum Ecclesia Collegiata habet Parochiam.*
14 *Cura animarum in Cathedralibus & Collegiatis curatis non est penès singulares personas; sed penès Capitulum.*
15 *Cura non est dividenda inter Sacerdotes; sed unus constituendus qui eam regat.*
16 *Mutatio frequens Ministrorum est plerumque Ecclesiis perniciosa.*
17 *Curam animarum exercentes quas qualitates habere debeant ex sacrorum Canonum præscripto.*
18 *Hæresum causa, Pastorum absentia.*
19 *Vicarii perpetui in quos tota cura animarum translata est, habent curam tam in habitu, quàm in exercitio.*
20 *Item habent verum titulum.*
21 *Item veniunt Parochi appellatione.*
22 *Vicaria perpetua comprehenditur in extravaganti Execrabilis & est incompatibilis cum alia simili Vicaria vel beneficio curato & num. seqq.*
24 *Vicarius perpetuus comprehenditur in Clem. Gratiæ, de rescriptis.*
25 *Vicarius perpetuus tenetur suscipere infra annum ordinem Presbiteratûs.*
26 *Regula de annali & de idiomate habet locum in Vicariis perpetuis & seqq.*
27 *Episcopus non potest dispensare cum Vicario perpetuo super ætate, num. 17.*
28 *Vicarii perpetui privari non possunt absque legitima causa.*
29 *Vicarius perpetuus fundat intentionem suam super decimis.*
30 *Vicarii temporales non possunt constituere Procuratores ad agendum sicut possunt perpetui pro juribus suis.*
31 *Vicarius Ecclesiæ, an dici possit Rector Ecclesiæ.*
32 *Vicarii amovibiles, an comprehendantur in dispositione de Vicariis perpetuis.*
33 *Vicarii temporales non habent titulum.*
34 *Ecclesiæ conductitiis Sacerdotibus non committendæ.*
35 *Vicarii perpetui utiliter instituti in Ecclesiis Patriarchalibus & Collegiatis Urbis curam animarum habentibus, num. 25.*
36 *Vicarii perpetui, an sint constituendi in Monasteriis curam animarum habentibus.*
37 *Præjudicium minimum non attendendum.*

1 EX parte. Vicarii compelluntur ordinari & Ecclesiis deservire per subtractionem proventuum & Vicariarum. Hoc dicit. Et in prima ponitur decisa consultatio. In secunda responsio, ibi, *Mandamus.*

2 Nota primò ibi, *resideant.* Vicarios perpetuos, id est, autoritate Episcopi institutos secundum Hostiensem, teneri ad residentiam, sicut tenentur Parochi intitulati. Undè fit, ut
3 quemadmodum Parochus tenetur habitare in domo Parochialis Ecclesiæ, nec permittendus est in alia domo habitare etiam infra limites Parochiæ, ut dixi in *c. Extirpandæ*, §. *Qui verò n. 12. infrà de præb.* Ita & Vicarius perpetuus ex sententia S. Congregationis Concilii residere teneatur in ædibus Parochialis unitæ præbendis Capitularibus, nonobitante immemorabili consuetudine. Quòd si Parochialis ædibus careat, teneatur residere in alia domo propinquiore infra Parochiæ limites à se conducta.

Similiter declaravit Sacra Congregatio Rectores Capella-4
niarum, seu beneficiorum, quibus in exercenda cura animarum onus coadjuvandi Rectorem Parochialis Ecclesiæ annexum est, eâ lege Concilii Tridentini *cap. 1. sess. 23.* ad residendum teneri, quâ Rectores Parochialium Ecclesiarum ex eodem decreto tenentur. Et aliàs consulta, an Coadjutores perpetui in cura animarum exercenda Rectori à Sede Apostolica concessi, residere teneantur: Respondit Episcopum ex Concilio Tridentino, *cap. 1. sess. 23.* posse eos cogere ad residentiam & curam animarum personaliter exercendam. Ad hoc cap. *Clericos supra eodem*; ubi est expressum Vicarios perpetuos non posse sibi alios Vicarios subtituere, cùm id satis sit absonum & absurdum.

Secundò nota ibi *Presbiteros*, Vicarium perpetuum teneri 5
se facere in Presbiterum ordinari, sicut Rector principalis, ut per Cardinalem, *num. 1. in 2. notabili*: undè generaliter

Præterea ad textum in *dict. cap. Officium*, potest aliter responderi, ut scilicet non procedat quoad ministeria Presbiterorum, quorum præordinatio pertinet ad Archipresbiterum, sed tantùm ut determinet lectiones & responsoria officii & ante illa auscultet; ut declarat ibi Anton. de Butr. *numer.* 1.

16 Non obstat, quòd ad Archidiaconum omnia pertineant sub Episcopo, cùm sit Vicarius in omnibus, ut hic, & ad Archipresbiterum omnia sub Archidiacono adeò ut post Episcopum Archidiaconus omnibus præsit ut notat Host. *in Summa hoc tit.* §. *Et quibus præesse*. Nam respondetur doctrinam Host. cum similibus, quæ adduci possunt, esse sano modo intelligendam, ut scilicet Archipresbiter subsit Archidiacono eo modo, quo ut suprà dixi, illum subesse intelligunt Innoc. Joan. Andr. & Abb. *in dict. cap.* 1. *infrà tit. prox.*

Secundò respondetur, hujusmodi ministeria spectare quidem ad Archipresbiterum, non ad Archidiaconum, sed tamen Archipresbiter, etiam cùm illa præstat, subest Archidiacono, adeò ut ab eo visitari, & corrigi possit, ac si in eis quid perperam, aut inordinatè gesserit coerceri, cùm hæc omnia ad Archidiaconum jure pertineant, ut hic.

17 Non obstat quòd agatur de Archidiacono qui est Presbiter, quo casu cùm sit Archipresbitero major administratione & par ordine, debeat ei Archipresbiter cedere, ut per Host. in *capite* 1. *num.* 5. *vers. Quid si Archidiaconus, de offic. Archipresbit.* quem ibi sequuntur Joan. Andr. Butr. Anchar. & alii. Respondetur enim, doctrinam Hostiens. esse intelligendam quoad præcedentiam, ut scilicet in omnibus actibus indifferentibus Archidiaconus Presbiter præferatur Archipresbitero: nam alioquin si eam intelligeremus, ut ministeria ad Archipresbiterum jure pertinentia illi præcipere posset Hostiensis uno verbo subvertisset totum titulum de offic. Archipresbiteri. Quis enim esset Archidiaconus, qui non curaret ad Sacerdotium ascendere, cùm non propterea amittat Archidiaconatum, ut notat Goffredus in capite *Ad supplicationem de renunciatione*, quem ibi sequuntur Host. Joannes Andreas & alii. Præterea cùm Jura mixo ordine constituerint has duas Dignitates ad relevandum Episcopum & cuique propria munia ita assignaverint: omnia perverterentur, solâ Archidiaconi voluntate, ubi scilicet Presbiteratûs Ordinem susciperet; tunc enim Archidiaconus tot curis implicatus, quot in hoc & sequenti titulo continentur: vix illis par esse posset; & Archipresbiter omni jure sibi adempto, ludibrio
18 omnibus esset. Quod quàm sit absurdum: nemo non videt, cùm Jura nihil magis abhorreant quàm unum occupare Officia plurium, cap. *Singula* 89. *dist.* ubi Gregorius: *Sicut*, inquit, *varietas membrorum per diversa officia & robur corporis servat & pulchritudinem refræneiat: ita varietas personarum per diversa nihilominùs distributa officia, & foritudinem & venustatem Sanctæ Ecclesiæ Dei manifestat. Et sicut indecorum est in corpore humano ut alterum membrum alterius sungatur officio: ita nimirum noxium simulque turpissimum est, si singula rerum ministeria personis totidem non fuerint distributa*: quem textum cum aliis concordantibus ad probandam duorum officiorum incompatibilitatem, adducit Alphonsus Hoieda in tractatu de incompatibilitate Beneficiorum, *cap.* 8. *num.* 4.

19 Accedit quòd ratio ob quam Archipresbiter præsit Presbiteris & Presbiteralibus Officiis: ea est, quia ipse est Caput
20 eorum: quamvis sit eis æqualis in Ordine; nam sicut Episcopus Ordine non est minor Archiepiscopo, quia Archiepiscopus Episcopus est: imò Papa & omnes alii Episcopi sint coæquales in his quæ sunt ordinis Episcopalis, ut docet Sanctus Thomas *in* 4. *dist.* 24. *quæst.* 3. *art.* 2. *quæst.* 3. *ad* 3. ita & simplex Presbiter non est minor ordine Archipresbitero, quia & Archipresbiter Presbiter est, ut per Hostiensem in Summa *hoc titulo*, §. *Undè dicatur*: ex quo sequitur ut hæc ministeria non competant Archipresbitero propter solum Ordinem; sed quia sunt assignata peculiariter luæ Dignitati: alioquin omnibus Presbiteris competerent. Nulla est igitur ratio cur Hostiensis velit ut Archidiaconus ex eo quòd promotus sit Sacerdos, debeat sibi assumere ea quæ spectant ad Archipresbiterum, cùm potiùs dicendum sit eum ratione hujus Ordinis tanquam unum ex Presbiteris Cardinalibus de quibus in dicto capite *Ministerium* quoad celebrationem Divinorum subesse Archipresbitero, ut Presbiterorum Capiti.

Et ex his tollitur ratio in oppositum considerata, quòd Archidiaconus Presbiter sit par Ordine cum Archipresbitero; nam Archidiaconus est Presbiter per accidens, cùm illius Dignitati sit tantùm annexus Ordo Diaconatûs, non autem Presbiteratûs; Archipresbiter autem ut Caput Presbiterorum est Presbiter per se & ejus Dignitati Ordo Sacerdotalis est annexus; ac proindè incumbit ei ex Officio Missam celebrare, pro ut hæc probantur in capite 1. suprà *de ætate & qualitate* & in capite 1. *& per tot infrà de Officio Archipresbiteratûs*. Sacri enim Ordines non annectuntur personis, sed Dignitatibus & præbendis, ut est textus clarus in Clementina *Ut ii* ibi: *Dignitates, Personatus, Officia vel Præbendas quibus certi Ordines sunt annexi de ætate & qualitate* innovata à Concilio Tridentino in capite 4. *sess.* 22. Ideòque in cap. 12. §. *In omnibus, sessione* 24. statuitur ut in Cathedralibus omnes Canonicatus ac portiones habeant annexum Ordinem Presbiterii, Diaconatûs, Subdiaconatûs; & Episcopus cum consilio Capituli designet ac distribuat, quibus quisque Ordo ex Sacris annexus impositerùm esse debeat. Quamobrem ex eo quòd Archidiaconus sit Sacerdos, non sequitur ut sit par Ordine cum Archipresbitero quoad hoc ut in celebratione Missæ sit ei præferendus, cùm id munus non spectet ad Officium Archidiaconi; sed ad Officium Archipresbiteri & in Archidiacono Presbiteratûs Ordo sit accidentalis; & ideò non attendendus in præjudicium Archipresbiteri cui idem Ordo est naturalis; nam ubi concurrunt duæ causæ: una naturalis & alia accidentalis: prævalet naturalis, ut lege *Qui habent* & ibi Bartolus in Summa *ff. De tutelis*; & idem Bartolus *in sua quæstione* 18. incipiente *Pupillus*, *num.* 2. *versiculo Tertiò sic*, Abbas *cons.* 62. *in controversia, num.* 16. *lib.* 2. & in capite *Si quis contra, num.* 2. *infrà de foro competenti*. Undè videmus in Cathedralibus Ecclesiis & in Basilicis Urbis hoc servari, ut Canonici 21
habentes Canonicatus Subdiaconales: licet Presbiteri sint: Missam solemnem non celebrent; sed inserviant in Officio Archidiaconi & sedeant in Choro post Canonicos Diaconos; & meritò, quia ratione præbendæ Subdiaconalis dicitur quis Canonicus Subdiaconus: licèt ex accidenti sit Presbiter, Cardin. Seraph. *decis.* 924. *num.* 1. Quin imò & in ipsa Capella Pontificia Cardinales Diaconi, quamvis sint in Presbiteros ordinati & habeant Episcopatus vel Archiepiscopatus: tamen non celebrant; sed assistunt Celebranti in Officio Diaconi; & sedent ultimi post Cardinales Presbiteros.

Post hæc scripta reperi Dominos de Rota in causa Viterdien. celebrationis Missarum coram Cardinali Sacrato tenuisse pro Archidiacono contra Archipresbiterum, ut in impressis *de* 244. *part.* 3. *recent.* ubi resolvunt Archidiaconum si sit Sacerdos, in celebratione Missarum Episcopo absente præferendum esse Archiepiscopo ex prælallegata doctrina Host. qui secundum eos non loquitur de simplici præcedentia, sed de celebratione Missarum; & ad objectum, quod ordo Presbiteralis in Archidiacono sit ex accidenti, respondent ordines non esse annexos dignitati, sed personæ, in cujus anima carácter imprimitur. Sed certè obstant jura & fundamenta superius ponderata.

Decii *cons.* 420. *numer.* 4. pluribus posset rationibus impugnari, sed quantùm ad casum nostrum pertinet, satis est ibi agi de custodia sanctissimæ Eucharistiæ, quam dicit esse separatam ab his, quæ per Canones mandantur Archipresbitero. At nos loquimur de celebratione divinorum & ministeriis Sacerdotalibus, quæ ad ipsum spectant ut dictum est.

Ex his patet septem dubia priora in ordine pro Archi- 22
presbitero esse decidenda. Octavum verò clari juris est debere decidi pro Archidiacono cum sit id ei tributum, per *cap. Ut nostrum infrà eodem*, ubi dicitur de jure communi ad Archidiaconum pertinere Abbates & Abbatissas ponere in sede: quod etiam constat ex hac decretali, §. *In quadam* ubi deciditur institutionem corporalem tam super beneficiis, quàm etiam dignitatibus debere ad Archidiaconum pertinere tradunt DD. in locis supracitatis.

Neque est, quòd Archidiaconus conqueratur quasi exigua sit ejus potestas, cùm jurisdictionem habea: contentiosam, 23
in eaque sit curæ Episcopalis Socius, & Administer.

Nam primò jurgia audit singulorum ut hic id est, civilia 24
& ubi de crimine civiliter agitur secundum Innocent. Vel jurgia id est, humilia & minima, secundum Hostiens. & Joan. Andr. nam magna refert, ut infrà dicitur. Secundò, instituit *cap. Si plebibus* 63. *distinct. & cap. Cùm satis suprà eodem*, intellige autoritate & mandato Episcopi, non autem autoritate propria, ut in prædictis juribus patet & declarat Silvest. *in ver. Archidiaconus num.* 2. *vers. Sed intellige*, nisi institutio sit corporalis, ut dictum est supra *num.* 2. Tertiò præcipit subjectis obsequia *cap. Ad hæc excess. Prælat.* Quartò, imperat Diaconis & Levitis, ut hic. Quintò exa- 25
minat Clericos promovendos ad sacros ordines & ad beneficia ut qui beneficiis Ecclesiasticis præficiendi fuerint à suo priùs examinentur Archidiacono & per ipsum postmodum Episcopo præsententur, ut hic dicitur. Quàm quidem facultatem ex sententia Sacræ Congregationis Concilium Tridentinum non sustulit, nisi quoad Parochiales, quæ conferendæ sunt prævia forma examinis per concursum. Cùm enim quæsitum fuerit, an facultas de jure antiquo competens Archidiacono examinandi, nedum promovendos ad sacros ordines, sed etiam instituendos in Ecclesiis, ut habetur in *cap. Ad hæc de offic. Archid.* sit sublata per Concilii Tridentini dispositionem, quæ habetur *sess.* 24. *cap.* 18. ubi quoad Ecclesias Parochiales hoc munus demandatur Examinatoribus electis in Sinodo, Secundò, quatenus sit derogatum prærogativæ Archidiaconi, ut non possit solus hæc facere, an saltem debeat intervenire cum examinatoribus, licèt ipse non sit unus ex deputatis in Sinodo: Sacrà Congregatio ad primum censuit Concilium privasse Archidiaconum sua facul-

tate examinandi. Ad secundum, respondit non debere, nisi
26 sit unus ex deputatis in Sinodo. Sextò, loco Episcopi per Episcopatum prospiciens, quæ corrigenda viderit, corrigit, & emendat: & ideò oculus Episcopi dicitur, ut in Epistola Clementis, *c. Diaconi, il. primo* 93. *dist.* & in text. hic & in epistola evaristi *cap. Diaconi, il. secundo ead. dist.* & in
27 Concilio Tridentino *c.* 12. *ver. Archidiaconi verò sess.* 24. Corrigit verbis, *monitionibus & præceptis*: pœnam tamen sine Episcopo non imponit, ut in *cap.* 2. *infrà tit. prox.* & ita intelligi potest Decretalis, *Referente infrà de præbend.* ubi Archidiaconus privat beneficiis, id est, Episcopi autoritate. Si quis tamen dicat eum modicam pœnam imponere posse, vel ad modicum tempus suspendere forsitan non er-
28 rabit, secundum Innocent. & Joan. Andr. *hic in ver. Corrigat num.* 6. ad hoc *cap. Licèt de pœnis*. Septimò, curam habet tam in urbe positorum, quàm eorum, qui Parochias habitant & delinquentium rationem coram Deo redditurus est, ut legitur in dict. cap. 1. *suprà eodem*. Octavò, visitat
29 Diœcesim de triennio in triennium impedito Episcopo, ut *in eod. cap.* 1. Nonò post Episcopum est ejus Vicarius in omnibus & consequenter habet jurisdictionem ordinariam, secundum Innocent. & Hostiens. in *d. c.* 1. tum quia jurisdictionem ordinariam tribuit perpetua Vicaria, ut in *cap.* 2. *infrà de offic. Vicar.* tum quia ejus jurisdictio est ad universitatem causarum, *cap. penult. infrà de offic. leg. l.* 1. *Cod.*
30 *De offic. ejus, qui vicem alterius gerit*, *c. Perlectis* 25. *dist.* & sequitur Silvest. *loco citato*. Addit Bellam. in *dict. c.* 1. per illum text. *in princip.* Archidiaconalem dignitatem de jure communi post Episcopalem esse majorem dignitatem in Ecclesia Dei, & per consequens majorem Abbatiali, licèt Abbates propter pinguedinem redditiuum contrarium usurpaverint: circa quod tamen vide quod scripsi *in c. Accedentibus num.* 27. *&* 28. *infrà de excess. Prælat.* Quæ omnia ac si quæ alia ei competant, si Archidiaconus voluerit, pro ut tenetur, sedulò adimplere, profecto non superetit illi otium ad alieni muneris negotia peragenda.

Cæterùm si in aliquibus ex dubiis superiùs propositis ex consuetudine aliter observaretur, ab ea non esset recedendum, cum in prædictis magna sit vis consuetudinis secundum Innocentium & omnes in *d. cap.* 1. & dictum est suprà, *num.* 14. 31

Illud non omitto: Si Archidiaconus & Archipresbiter prædictis non acquiescant: forsitan posse Episcopum cuilibet eorum prohibere ne muneribus fungantur sibi per Canones attributis; nam cùm in illis sint Episcopi Vicarii: neuter eorum aliquid agere potest Episcopo prohibente, ut de Archidiacono tradit Abbas in dicto capite *Officium*, *num.* 5. post Antonium de Butrio *supra eodem*; & de Archipresbitero Hostiensis in Summa, *titulo de Officio Archipresbiteri*, §. *Quæ pertinent in fine*. Verùm id non ausim affirmare, quia contrarium determinat Lucerna Juris. Innocentius in capite 1. *num.* 1. *supra eodem*: dicens Archidiaconum & similes ideò dici Vicarios Episcopi, quia exercent ea quæ etiam ad Episcopum pertinent; sed tamen non esse tantùm Vicarios, sed certâ Dignitate potiri: adeò ut propterea removeri non possint ad libitum Episcopi; nec ipse pro suo velle illorum Officia exercere; & sequuntur ibi Hostiensis, *num.* 1. Joannes Andreas *num.* 4. Antonius de Butrio, *num.* 8. plenius Petrus de Anchar. *num.* 2. *in* 3. *notabili* & Abbas *num.* 8. in cujus volumen transfata fuit de verbo ad verbum integra lectura Antonius de Butrio *supra eodem capite*. Idem sentit Archidiaconus in dicto capite *Perlectis*, 25. *dist.* 32

Ex quibus apparet opinionem Innocentii communiter teneri à Canonistis & videtur eam de Jure verior; nam Archidiaconus est Vicarius non ab Episcopo assumptus, sed datus à Jure; & sic non est amovibilis, sed habet Vicariam perpetuam suæ Dignitati annexam ex privilegio Canonis, quod in totum vel in partem à quoquam Pontificum convelli vel mutari non potest, ut est textus in capite *Institutionis* 25. *quæst.* 2. cui non potest responderi, ut inquit Archidiaconus in capite *Licèt Canon*, *numero* 3. *versiculo Et ibi assertivè dixit de elect. lib.* 6.

DE OFFICIO ARCHIDIACONI.

Idem Innocentius III.

CAPUT VIII.

Significasti: & infrà. Interdicas Archidiacono tuo, ne sine conscientia tua, & autoritate litteras suas promovendis concedat: Et eis etiam districtè prohibeas, ne ad ordines audeant convolare. Qui si contra prohibitionem tuam venire præsumpserint, executionem eis ordinum susceptorum totaliter interdicas.

SUMMARIUM.

1 A *Archidiaconus non dat commendatitias ad ordines.*
2 *Litterarum commendatitiarum & dimissoriarum quot sint species & à quibus concedi possint.*
3 *Capitulum Sede vacante non concedit litteras formatas, quibus Clericus absolvitur à potestate tui Episcopi.*
4 *Apostoli qui dantur appellantibus cur dicantur dimissoriæ.*
5 *Dimissorias concedendi facultas, an includatur in generali mandato, & num. seqq.*
6 *Vicarius Episcopi, an & quando possit concedere dimissorias ad ordines.*
7 *Capitula tam Cathedralium, quàm Collegiatarum Ecclesiarum Sede vacante prohibentur sub pœna interdicti dare dimissorias ad ordines infrà annum, nisi arctatis occasione beneficii recepti, vel recipiendi.*
8 *Ordinati cum dimissoriis Capituli vel alterius succedentis in jurisdictione Episcopi Sede vacante si in minoribus ordinibus non gaudent privilegio Clericali; si in majoribus sunt suspensi ab executione ordinum.*
9 *Vicarius Capituli Sede vacante concedens dimissorias, non incidit in pœnam interdicti à Concilio Tridentino impositam.*
10 *Ordinatus cùm dimissoriis Vicarii Collegiatæ Ecclesiæ, an incidat in pœnas Concil. Trid.*
11 *Archidiaconus de jure communi an possit concedere dimissorias absente Episcopo.*
12 *Abbates qui in Parochos & Parochianos quasi Episcopalem habent Jurisdictionem privativè ad Episcopos: an possint suis subditis sæcularibus litteras dimissorias ad Ordines concedere & numeris sequentibus usque in finem.*
13 *Abbas Presbiter & Benedictus, de Jure communi potest minores Ordines conferre & dimissorias concedere, tam suis subditis regularibus quàm sæcularibus in quos habet ordinariam Jurisdictionem.*
14 *Concilio Tridentino in cap.* 10. *sess.* 23. *objici non potest, quòd non derogaverit septimæ Sinodo aut privilegiis clausis in corpore Juris.*
15 *Rotæ decisio in causa Salamantinæ Jurisdictionis, cur non impressa inter decisiones Cardinalis Seraphini & num.* 20.
16 *Prælati inferiores habentes Jurisdictionem quasi Episcopalem, exclusis Episcopis non prohibentur causas Matrimoniales & criminales cognoscere.*
17 *Abbates nullius Diœcesis, de quibus in cap.* 10. *sess.* 23. *propriè dicuntur qui habent Jurisdictionem ordinariam in Clerum & populum privativè ad Episcopos.*
18 *Nullius Diœcesis existere & habere proprium territorium separatum à Diœcesi Episcopi idem important,*

19 *Territorium proprium ab inferiori Prælato sine omnimoda Jurisdictione, privativè ad Episcopum acquiri non potest.*

21 *Consuetudines etiam speciales & privilegia tolluntur, per clausulam generalem*: nonobstantibus consuetudinibus & privilegiis.

22 *Consuetudo immemorabilis inferiorum cognoscendi causas Matrimoniales & criminales, non est sublata à Concilio Tridentino.*

23 *Ordinatio Clericorum nullius Diœcesis pertinet ad Episcopum intra cujus Diœcesis fines locus situs est; ac si sit extra fines, ad proximiorem Episcopum.*

Et *proximitas attenditur Ecclesiæ, non territorii, ibid. & n.* 31.

24 *Abbatibus etiam nullius, & utramque jurisdictionem habentibus sive intra, sive extra fines Diœcesis, non licet suis subditis sæcularibus tonsuram, & minores ordines conferre, nec dimissorias dare, sed commendatitias tantum.*

25 *Abbas Cassinensis à Sixto V. & Cœnensis à Paulo V. jus habent dimissorias concedendi sunt subditis sæcularibus.*

29 *Litteræ commendatitiæ jurisdictionem non conferunt, undè illarum vigore non licet Episcopo alienos subditos ordinare,*

27 *Abbates, seu Commendatarii Farfen S. Laurentii in Campo, & Castri Durantis non possunt suis subditis sæcularibus minores ordines conferre, aut litteras dimissorias concedere, & n.* 33.

28 *Abbates habentes usum mitræ, & baculi prohibentur à Concilio Tridentino concedere dimissorias suis subditis sæcularibus.*

29 *Præpositi Praten. & Piscien. minores ordines conferre: ac litteras dimissorias concedere possunt.*

30 *Episcopus obtinens in commendam Monasterium exemptum non potest ibi ordinare sæculares subditos ratione dicti Monasterii.*

32 *Episcopus Marsican. non potest visitare oppidum Coven. in quo Abbas Cassinensis utramque jurisdictionem exercet, potest tamen hominibus dicti loci dimissorias concedere.*

1 S*Ignificasti.* Archidiaconus non dat commendatitias ad ordines. Hoc dicit; Et sunt tria dicta. Secundum ibi, *& eis* Tertium ibi, *qui si.*

2 Nota ex hac Decretali inferiorem Episcopo, & etiam ejus Vicarium, sicuti est Archidiaconus, concedere non posse litteras dimissorias ad ordines: nam verbum, *commendatitias* non est hic accipiendum pro litteris testimonialibus quæ simpliciter perhibent testimonium de vita & moribus & concedunt etiam à Parocho, & Magistro scholæ, ut in *cap.* 5. *sess.* 23. Concilii Tridentini, Nec de commendatitiis, quæ promovendos de vita, moribus simpliciter commendant ordinatoribus, quæ dicuntur commendatitiæ pacificæ à Joan. Andr. in *cap Fraternitati num.* 2. *de Cler. non residentibus* & conceduntur etiam ab inferioribus prælatis, ut ibi per eum, si modo habeant jurisdictionem quasi Episcopalem, ut dicam infrà *num.* 24. *& seq.* Sed est accipiendum pro litteris commendatitiis, quæ non solùm commendant, sed etiam facultatem impertiuntur ordines suscipiendi ab alieno Antistite, quas litteras appellat dimissorias idem Concilium in *c.* 10. *sess.* 23. ibi *litteras dimissorias, ut ab aliis ordinentur, & reverendas in cap.* 10. *sess.* 7. Quæ itidem dimissoriæ, & formatæ dicuntur à Nicæna Synodo relata in *cap.* 2. 73. *dist.* ubi pontur formula earumdem litterarum & ita intelligunt hunc textum glofſ. 2. Innoc. Hoſt. n. 3. & Joan. Andr. *n.* 1. exponentes verbum, *litteras*, id est, continentes, ut possint ab alio Episcopo ordinari, Quas Hostiens. *n.* 1. appellat licentia vel ordinandi vel peregrinandi, & quas minor Episcopo non potest concedere, ut hic, & in *cap. Quamvis* 68. *dist. cap. Extranea, & cap. Primatus* 71. *distinct. cap. Non oportet de consecr. distinct.* 5. & multò minùs dimissorias, seu formatas, de quibus notatur in *c.*

3 1. *& 2. Cleric peregrin.* id est, quibus Clericus dimittitur & absolvitur à potestate sui Episcopi, & perhibetur testimonium de vita, & ordinibus illius, glofſ. *unic. in c. Fraternitati de Cler. non residen.* quarum formulam edidit Concilium Nicænum, & refertur in *cap.* 1. 73. *dist.* & has non concedit Capitulum Sede vacante, quia sunt species alienationis, ut dicit Joan Andr. in *d. c. Fraternitati n.* 1.

4 Dicuntur dimissoriæ, quæ dantur appellantibus, & vulgò Apostoli appellantur, *l. Dimissoriæ, ff. De verborum signif.* glofſ. *in d. cap. Fraternitati*, & dicuntur dimissoriæ quia ad eum ad quem appellatur, causa dimittitur, Joan. Andr. *ibid. num.* 3.

In glofſ. *in ver. Litteras*, collige tres causas, in quibus in-

5 ferior episcopo concedere potest litteras commendatitias, seu dimissorias ad ordines. Primus habetur in fine glossæ, cùm scilicet inferior habet speciale mandatum ab Episcopo: hæc enim possunt ab Episcopo delegari & committi, ut hic & in *cap. cùm Bertoldus, primo responsio infrà de sentent. & re jud.* Hoſt. *hic num.* 3. & hæc & similia secundum eum *num.* 4. *vers. Nec ista etiam non transeunt in generali commissione*, arg. *cap. Post translationem in fin. de off. leg. l. Obligatione generali, ff. De pignor. cap. penult. in fin. de off. Vicar.* ubi de hoc. Si ta-

6 men aliquis gereret vices Episcopi generaliter & in generali commissione esset hic casus expressus vel al qui similes appositâ clausula generali, quæ consuevit apponi in hujusmodi litteris, scilicet super præmissis & in omnibus aliis ad nos spectantibus; utique posset dimissorias concedere, arg. *cap.* 1. *supra eodem & cap. Sedes Apostolica rescr. l. Sed etsi*, §. *Quæsitum, ff. Si quis caution.* & notatur in capite *unico infrà de commod.* subdit tamen Hoſt. in præsentia Episcopi, qui sic generaliter hoc commisit, non debere hoc sine ipsius conscientia expediri arg. *cap. Volentes infrà de off. leg. & cap. Romana in fin. de off. ord. lib.* 6 & cum eo transit hic Joan. And. *num.* 4. *in glofſ.* & ibi speciale, Butr. *num.* 7. & alii communiter & hanc theoricam Hoſt. sequitur etiam gl. *fin.* & Doctores in *c. d. off. ord. lib.* 6 Episcopo tamen in remotis agente ipsius in spiritualibus Vicarius generalis dare potest licentiam ordinandi, ut formaliter dicit textus in capite *cùm nullas*, §. *Episcopo in fin. de temp. ordin. lib.* 6.

Secundus casus est in capite *Sede vacante, cap. cùm olim, de major. & obed.* secundum glofſ. & est text. *in d.* §. *Episcopo in fine.* Sed in hoc hodie servari debet dispositio Concilii Tridentini in capite 10. *sess.* 7. quo statutum est, ut non liceat Capitulis Ecclesiarum Sede vacante, infra annum à die vacationis ordinandi licentiam, aut litteras dimissorias tam ex juris communis dispositione, quàm etiam cujusvis privilegii, aut consuetudinis vigore, alicui, qui beneficii Ecclesiastici recepti, sivè recipiendi occasione arctatus non fuerit concedere; si secùs fiat, Capitulum contraveniens Ecclesiastico subjaceat interdicto & sic ordinati si in minoribus ordinibus constituti fuerint, nullo privilegio Clericali, præsertim in crimi- 8
nalibus gaudeant; in majoribus verò ab executione ordinum ad beneplacitum futuri Prælati sint ipso jure suspensi. Quàm pœnam posteà in *c.* 10. *sess.* 23. Concilium extendit etiam ad illos, qui easdem litteras non à Capitulo; sed ab aliis quibusvis in jurisdictione Episcopi loco Capituli Sede vacante succedentibus obtinerent. Quo decreto non extenditur pœna interdicti imposita Capitulo, sed tantùm pœna imposita obtinentibus dimissorias; undè vacante Prioratu Barensi cùm Vicarius Capituli deputatus nonnullis subditis dimissorias concessisset, ut Prior consueverat, quarum vigore fuerunt ordinati & dabitatum fuisset, an potuisset illas concedere & an incidisset in pœnam *c.* 10. *sess.* 7. quæ est, ut Ecclesiastico subjaceat interdicto: Sacra Congregatio die 18. Aprilis 1578. censuit eum non potuisse concedere dimissorias, quia Capitulum Collegiatæ prohibetur & quilibet alius, *dict. cap.* 10. *sess.* 23. non autem incidisse in pœnam Ecclesiastici interdicti *dict. cap.* 10. *sess.* 7. quia fuit tantùm extensum ad personas obtinentium dimissorias à Vicariis Cathedralium, ut subeant eas pœnas, quas subirent obtinentes ab ipso capitulo Cathedralis, quod voluit incurrere interdictum, juxta *cap.* 10. *sess.* 7. Item fortè esset dubium an respectu Capituli Cathedralis concedentis voluerit Concilium subire tantùm pœnas *dict. cap.* 10. *sess.* 23. Ratio hujus dubitationis est, quia *cap.* 10. *sess.* 7. loquitur tantùm in Capitulo Episcopali. Ita declarat ad litteram *d. c.* 10. *sess.* 23. *v. Pœnam* & licèt etiam *c.* 10. *sess.* 20. prohibeat etiam Capitulo Collegiatæ, tamen nihil de Vicario deputato ab eo. Undè sicut *c.* 10. *sess.* 7. de Capitulo loquens non extenditur ad Vicarium, ita *c.* 10. *sess.* 23. nisi fortè includi posset sub illis universalibus verbis, *aliis quibuscumque, &c.* Sed esto Vicarius Collegiatæ comprehendatur in prohibitione, non tamen videtur incidisse in pœnam *cap.* 10. *sess.* 7. quia illud extensum tantùm est ad Vicarios Cathedralium *d. c.* 10. *sess.* 23. *vers. Pœnam.*

Tertius casus, in quo inferior Episcopo concedere potest 12
commendatitias, seu dimissorias ad Ordines secundum glofſ. est, quandò Episcopus abest à Parochia sua, id est, Diœcesi & imminet necessitas vel utilitas ordinandorum; quia tunc potest Archidiaconus illos præsentare aliis Episcopis, per quos ordinentur: si tamen hoc habeat ex consuetudine, quia absente Episcopo Archidiaconus supplet vices illius, argum. *cap.* 1. *& cap. Ad hæc supra eodem* & sequuntur Butr. *hic n.* 5. & Abb. *vers. Oppono.* Sed hanc glossam Bernardi reprobat Hoſt. *numer.* 4. *vers. Sed quid si Episcopus.* Quia hæc littera contradicit, benè enim sciebat Papa illa jura & tamen nullum casum excepit; & cùm hoc prohibeatur generaliter, contradicit alia littera evidenter in cap. 2. §. *Si Episcopus defuerit infrà de Officio Archipresbiteratûs* ibi: *exceptis his quæ prohibita sunt, Archipresbiter provideat &c.*

His addi potest quartus casus, videlicet in Abbatibus qui concedere possunt dimissorias sæcularibus; si in eos habeant Ecclesiasticam & quasi Episcopalem Jurisdictionem vel aliàs id eis competat ex Apostolicæ Sedis indulto; nam cùm hoc casu possint eis Tonsuram & minores Ordines conferre, ut est textus in cap. *Abbates*, junctâ glosiâ in verbo *Tonsuram de*

privilegiis, lib. 6. utique eis possunt etiam litteras dimissorias concedere, ut ab aliis ordinentur, cap. 1. 72. *dist.*

Verùm hodiè in his servandum est Decretum Concilii Tri-
dentini in cap. 10. *sess.* 23. quo statutum est ut Abbatibus ac 16
aliis quibuscumque quantumvis exemptis, non liceat in posterum intra fines alicujus Diœcesis consistentibus: etiamsi nullus Diœcesis vel exempti esse dicantur, cuiquam qui regularis subditus sibi non sit: tonsuram vel minores Ordines conferre; nec ipsi Abbates & alii exempti aut Collegia vel Capitula quæcumque etiam Ecclesiarum Cathedralium, litteras dimissorias aliquibus Clericis sæcularibus ut ab aliis ordi-
nentur: concedant; sed horum omnium ordinatio ad Episcopos intra quorum Diœcesis fines existant, pertineat nonob- 17
stantibus quibusvis privilegiis, præscriptionibus aut consuetudinibus etiam immemorabilibus.

Quo Decreto stante nulli omninò inferiorem ab Episcopo, excepto primo & secundo casu superiùs proposito: licet hodiè concedere personis sæcularibus litteras dimissorias ad Ordines suscipiendos: undè cessant quæ dicta sunt in tertio & quarto casu de Archidiacono absente Episcopo & de Abbatibus habentibus Ecclesiasticam & quasi Episcopalem Jurisdictionem. Sed quia nonnulli ex recentioribus adhuc censent hoc Decreto Concilii non comprehendi inferiores Prælatos habentes Jurisdictionem quasi Episcopalem in Clericum & populum, exclusis Episcopis non abs re futurum putavi hanc dubitationem plenè examinare.

Revoco igitur in dubium, an Abbates qui in Parochos & 12
Parochianos Jurisdictionem habent quasi Episcopalem privativè ad Episcopum possint suis subditis sæcularibus litteras dimissorias ad Ordines suscipiendos concedere, nonobstante Concilii Tridentini Decreto, *cap.* 10. *sess.* 23.

Ex Juris communis dispositione Abbates, si Sacerdotalem
Ordinem & munus Benedictionis susceperint Tonsuram & 13
minores Ordines conferre; & consequenter dimissorias concedere possunt: non modò suis subditis Regularibus, cap. *Quoniam* 69. *distinct.* cap. *cùm contingat, supra de ætate & qualitate*; sed etiam sæcularibus in quos habent Ecclesiasticam & quasi Episcopalem Jurisdictionem, ut est textus in dicto capite *Abbates de privilegiis, lib.* 6. quem etiam de puris laicis, nec conversis, nec convertendis intelligit glossa ibi in verbo *Quasi Episcopalem* & post Hugonem & Archid. confirmat Turrecrem. in dicto capite *Quoniam, num.* 6. 69. *dist.* & docuit Innocentius in rubrica *de Clericis peregrinatis, num.* 3 Angelus in verbo *Ordo secundò* post Joannem Andream & Butrium in dicto cap. *cùm contingat, de ætate & qualitate.* Et hanc facultatem quoad subditos Regulares expressè præservavit Concilium in dicto cap. 10. *sess.* 23. sed illam tuttulit quoad subditos sæculares in illis verbis *cuiquam qui Regularis subditus sibi non sit*; & paulò infrà ibi: *aliquibus Clericis sæcularibus*; atque ita tuttulit dispositionem prædictæ Decretalis *Abbates*, ut sæpiùs declaravit Sacra Congregatio Concilii & dixit etiam Rota coram Cardinali Seraphino, *decis.* 985. *num.* 1.

Sed nihilominùs, quamvis dispositio Concilii sit satis clara,
14 non desunt tamen qui illam in dubium revocent. Quidam enim existimant Decretum dict. cap. 10. *sess.* 23. non valere, tum quia non derogat septimæ Sinodo universali de qua in dicto cap. *Quoniam* 69. *dist.* tum quia non derogat privilegio in corpore Juris inserto, de quo in dicto capite *Abbates* & utramque derogationem putant fuisse necessariam ad illius Decreti validitatem. Horum opinionem falsam esse, diffusè probavimus in cap. *Nonnulli, à num.* 20. *usque in finem, supra de rescriptis.*

Sed alii paulò modestiùs, non audent affirmare decretum illud esse nullum, sed dicunt in eo non comprehendi Abbates, qui habent jurisdictionem ordinariam in Parochos, & Parochianos privativè ad Episcopum. Ac propterea hujusmodi Abbates eo decreto nonobstante posse suis subditis sæcularibus dimissorias ad ordines suscipiendos concedere opinatus est, Stephan. Gratian. *disceept. forens. tom.* 2. *cap.* 212. *per tot* & alii recentiores.

Moventur quia cùm hujusmodi Abbates habeant jurisdictionem Episcopalem, vel quasi in locis sibi pleno jure subjectis, censentur habere facultatem concedendi dimissorias jure proprio, cùm sint Ordinarii, & vices Episcoporum gerant, secundum glofſ. in Clem 1. *in ver. Propriis de reb. Eccles. non alien.* latè Mandos. *reg.* 24. *quæst.* 2. *n.* 4. *col.* 1. *in fin.*

25 Adducunt etiam pro hac sententia decisionem Rotæ in causa salamantinæ jurisdictionis 9. Maii 1594. coram Cardinali Seraphino, in qua deciditur Abbatem exercentem jurisdictionem ordinariam in aliquo territorio ex consuetudine immemorabili confirmata à Sede Apostolica, posse concedere litteras dimissorias ad ordines suis subditis sæcularibus, nonobstante decreto *cap.* 10. *sess.* 23. per Doctrinam glossæ in *cap. Cùm nullus*, §. *inferiores in ver. Indultum de tempor. ordinat. lib.* 6. quæ sentit Prælatos inferiores ex consuetudine præscripta posse concedere litteras dimissorias, & hujusmodi consuetudinem non censeri sublatam per posteriorem Constitutionem, juxta *cap.* 1. *de Constitut. lib.* 6.

Afferunt etiam simile de decreto *c.* 20. §. *Ad hæc sess.* 16
24. in quo tametsi cautum fuerit, ut causæ Matrimoniales & criminales non inferiorum Prælatorum judicio, sed Episcopi tantùm examini, & jurisdictioni relinquatur tamen non comprehenduntur inferiores habentes jurisdictionem ordinariam, & quasi Episcopalem in loco, exclusis Episcopis, ut Sacra Congregatio declaravit, & alia multa idem Gratianus congerit autoritate eorumdem Abbatum.
Quibus tamen non obstantibus dicendum est, Abbates huju- 17
smodi nequaquam posse suis subditis sæcularibus litteras dimissorias concedere, nam decretum Concilii Tridentini in *dicto capite* 10. *sess.* 23. cùm statuat, ut Abbatibus, & aliis quibuscumque intra fines alicujus Diœcesis consistentibus, etiamsi nullius Diœcesis vel exempti esse dicantur, non liceat cuiquam, qui regularis subditus sibi non sit, Tonsuram vel minores Ordines conferre, nec litteras dimissorias concedere, apertè includit Abbates, inferiores illos, qui jurisdictionem quasi Episcopalem, & ordinariam habent: nam sive sequamur opinionem Archidiaconi, & Joan. Andr. asserentium inferiorem Prælatum posse præscribere territorium separatum à Diœcesi Episcopi, sive sequamur opinionem Hostiensis, & Antonii de Butrio existimantium non esse possibile, ut inferior acquirat territorium: ut separatum ab Episcopo, itaut faciat caput in eadem civitate, seu Diœcesi, sed ad hoc requiri privilegium Papæ, qui solus potest hoc concedere ut per Abb. in *cap. Cùm contingat num* 18. & ibi dixi de foro compet. illud tamen certissimum est, ad constituendum Prælatum in statu nullius Diœcesis sive ex immemorabili præscriptione, sive ex privilegio, necessariò requiri, ut habeat jurisdictionem Episcopalem in Clerum, & populum, excluso Episcopo, per hoc enim inferior efficitur Ordinarius cum territorio separato à quacumque Diœcesi, ut tenet glofſ. in Clem. 1. §. *Volumus in ver. Diœcesanis de for. compe.* Gemin. post Joan. de Georgio in *cap.* 1. *col.* 4. *vers. Quæro an inferiores Prælati habent territorium*, atque ibi etiam Anchar. *sub. n.* 10. *vers. Si verò per privilegium de constit. lib.* 6. glofſ. pragmaticæ sanctionis *tit. de annuis, &c. ver. In Diœcesi pag.* 117. tunc enim territorium separatur à Diœcesi Episcopi, & fit proprium Abbatis, quando privilegium nedum eximit, sed etiam tribuit jurisdictionem, secundum Joan. Andr. in *cap. nimis circa mod. de jureJuran.* Anchar. *in cap. Postulasti sub n.* 4. *de for. compet.* Abb. *in cap. Sicut unire de excess. Prælat.* & in Clem. *Diœcesani, de vit. & honest. Cler.* Rot. *decis.* 207. *in fin. par.* 2. *divers.* Quamobrem dum Concilium decernit, ut Abbatibus etiam nullius Diœcesis non liceat Tonsuram, & minores Ordines conferre vel dimissorias concedere, nisi suis subditis regularibus, perinde est, ac si expresè id prohibuisset Abbatibus jurisdictionem Ordinariam, & Episcopalem habentibus privativè ad Episcopos. Idem enim om-
nino important esse nullius Diœcesis, habere proprium ter- 18
ritorium separatum à Diœcesi Episcopi, secundum glossam præalleg. in dict. Clem. 1. *de foro compet.* & ibi Card. *in* 5. *quæst. num.* 2. Imol. *num* 38. Vital. *num.* 4. & Abb.
num. 15. territorium verò sine omnimoda jurisdictione pri- 19
vativè ad Episcopum ab inferioribus Prælatis acquiri non potest secundum Gemin. & alios supracitatos.

Nonobstat decisio Rotæ in causa Salamantinæ jurisdictionis: 20
nam præterquam quòd loquitur in suo speciali casu consuetudinis à Sede Apostolica confirmatæ: ulteriùs cùm de illa actum esset in S. Congregatione & compertum esset eam non esse conformem decretis Concilii Tridentini & declarationibus hac de re editis: Sacra Congregatio factâ relatione Sanctissimo jussit eam non imprimi. Undè factum est, ut decisio illa non
habeatur inter decisiones impressas Cardinalis Seraphini. Ne- 21
que applicatur doctrina glossæ, quòd consuetudo Abbatum concedendi dimissorias non censeatur sublata per posteriorem constitutionem. Si quidem Concilium in fine *d. cap.* 10. *sess.* 23. expresè derogavit non solùm privilegiis; sed & consuetudinibus etiam immemorabilibus. Undè sive hæc facultas competat Abbati jure ordinario, sive jure speciali privilegii aut præscriptæ consuetudinis: indistinctè sublata fuit à Concilio per prædictam generalem derogationem, Bart in Extravag. *Ad reprimendum in ver. Nonobstantibus in fin. num.* 13. *vers. Tertio casu*, Bald. post Cin. *in l. fin. C. si contra jus vel util. publ.* Feder. de Sen. *cons.* 47. *habita super casu præfato n.* 2. *vers. si dicemus quòd generalis derogatio*, Alexan. *cons.* 122. *Viso puncto num.* 8. *lib.* 4.

Rursus non obstat, quòd in decreto *cap.* 20. §. *Ad hæc sess.* 24. ex sententia Sacræ Congregationis non comprehendantur Abbates nullius Diœcesis facultatem habentes ante Concilium cognoscendi de causis Matrimonialibus & criminalibus in suos subditos & omnem jurisdictionem. Si quidem decretum illud loquitur per alia verba, quàm loquatur decretum *c.* 10 *sess.* 23. nam in *d.* §. *Ad hæc*, Concilium prohibet ne hujusmodi causæ Decani, Archidiaconi, aut aliorum inferiorum judicio

relinquantur. Quæ quidem verba non conveniunt Abbatibus nullius Diœcesis, qui habent dignitatem excellentem & primam post Pontificalem, Bald. in cap. *Pastoralis*, in gloss. in *ver. Superiores de offic. deleg.* & sequitur ibi Felin. *col.* 4. Lap. *alleg.* 84. *n.* 15. *vers. Item Abbatiam*. per text. in cap. *si quis deinceps* 16. *quæst* 7. maximè si sint Abbates habentes jurisdictionem ordinariam & Episcopalem privativè ad Episcopos per doctrinam Abbatis in Clem. *Diœcesanis, de vit. & honest. Cleric.* ubi determinat etiam in materia nova & inferenti præjudicium appellatione Diœcesani venire inferiores habentes supradictam jurisdictionem nec refragantur illa verba *d.* §. *Ad hæc* & aliorum inferiorum, quæ videntur comprehendere omnes Prælatos Episcopis inferiores, gloss. in cap. *cùm ab Ecclesiarum in ver. Ecclesiastica de off. ordin.* quandòquidem dictio illa, *aliorum*, importat omnimodam similitudinem ad expressa, secundum Bald. *in l. Si fugitivi num.* 6. *Cod. De servo. fugit. & in l. Conventicula col.* 4. *in princ. vers. si statutum, Cod. De Episc. & Cleric.* Bart. *in l. Sed & si probari in princ. col.* 1. *de excus. tut.* Bero. *cons.* 41. *num.* 10. *volum.* 1. Sed suprà expressi fuerant Decani & Archidiaconi, qui sunt inferiores Episcopis & quoad legem jurisdictionis & quoad legem Diœcesanam & quoad obedientiam, quam illis præstare tenentur. Ejusmodi enim inferiores utcumque exempti, quamvis non sint de Diœcesi, sunt tamen in Diœcesi, Card. in Clem. 2. §. *Simili num.* 4. *de privil.* Rota *decis.* 207. *num.* 2. *par.* 2. *diver.* Ergò illa verba, *aliorum inferiorum*, non comprehendunt Abbates, de quibus agitur. At decretum *dict. cap.* 10. *sess.* 23. disertis verbis loquitur de Abbatibus nullius Diœcesis, qui alii non sunt, quàm habentes jurisdictionem ordinariam in Clerum & populum, exclusis Episcopis, ut ostensum est suprà. Meritò de uno decreto ad aliud non est facienda illatio, *l. Papinianus exuli, ff. De minor. cum vulg.* Præsertim verò, quia inter illa à Concilio aliæ etiam differentiæ constituuntur & in specie *dict.* §. *Ad hæc*, non comprehendit inferiores habentes facultatem cognoscendi causas Matrimoniales & criminales ex immemorabili consuetudine, ut S. Congr. censuit. At *c.* 10. expresè fuitulit præscriptiones & consuetudines etiam immemoriales.

23 Demùm non obstant illa verba dicto cap. 10. *Intra fines alicujus Diœcesis existentibus* quæ à contrario sensu videntur innuere, ut si locus nullius Diœcesis omninò extra fines cujusque Diœcesis existat: non sit locus prohibitioni Concilii; nam respondetur ea verba habere alium sensum; tantùm enim important, ut si locus nullius sit intra fines alicujus Diœcesis: Ordinatio Clericorum & concessio litterarum dimissorialium spectet solùmmodo ad Episcopum, intra cujus Diœcesis fines idem locus situs est juxta terminos, dicto capite 10. Quòd si locus sit omninò extra fines: non sequitur à contrario sensu, ut ad nullum Episcopum id jus pertineat; eo enim casu hoc jus ex sententia Sacræ Congregationis competit illi Episcopo, cujus Cathedralis Ecclesia est proximior & qui potest eumdem locum visitare jure delegato ad præscriptum, cap. 9. *sess.* 24. per quod declaratur Decretum dicto capite 10. *sess.* 23. ut latè ostendimus in capite *Nullus, num.* 10. *infrà de Parochi. in quæstione*: Episcopus quandò & quomodò possit loca nullius Diœcesis visitare & illorum subditis Ordines conferre; & dimissorias ad Ordines concedere; ubi etiam in fine responsum est ad exceptionem quæ habetur in capite 11. *sess.* 25. *de reg.* de locis in quibus Abbates Episcopalem & temporalem Jurisdictionem exercent in Parochos & Parochianos.

Itaque nullus Prælatus inferior regularis aut sæcularis
24 hodiè reperitur cui liceat Tonsuram & minores Ordines conferre personis sæcularibus: tametsi omnimodam Jurisdictionem ordinariam & quasi Episcopalem ac etiam temporalem habeant in Clerum & populum, exclusis Episcopis; & sive illorum territorium sit intra fines alicujus Diœcesis, sive extra; nec scio quemquam post Concilium obtinuisse super hoc privilegium à Sede Apostolica. Sed nec quisquam eorum circumscriptis privilegiis post Concilium dimissorias ad Ordines suscipiendos concedit cuiquam qui regularis subditus sibi non sit. Undè Sacra Congregatio olim declaravit nec Abbati Cassinensi, nec Cavensi, nec Farfensi, nec Sublacensi nec Castri Du-
25 rantis (*hodiè urbanea*) nec Nonantulano, nec S. Laurentii in campo hanc facultatem competere; quamvis Abbas Cassin. cùm prætenderet per suppressionem Episcopatûs se remansisse in propria Diœcesi, ex sententia S. Congregationis id obtinuerit ex privilegio Sixti V. & Abbas Monasterii Cavensis, in cujus territorio & ex cujus redditibus Ecclesia Cathedralis Cavensis erecta fuit, cùm prætenderet se posse dimissorias concedere in vim concordiæ, seu pacti onerosi in limine erectionis ante Concilium à Sede Apostolica confirmati,
26 obtinuerit super hoc indultum à Paulo. V. ex ipsius Congregationis sententia Concedunt quidem prædicti, & alii similes Abbates litteras testimoniales, seu commendatitias, quas Joan. Andr. appellat pacificas in *cap. Fraternitati num.* 2. *de Cleric. non resid.* & de quibus dictum est suprà in 1. *notab.* idque præbuit multis occasionem erroris, existimantibus prædictos Abbates concedere litteras dimissorias ad ordines, cùm tamen non concedant nisi dictas commendatitias, in quarum vim, cùm jurisdictionem non conferant; sicut dimissoriæ, non licèt alieno Episcopo quemquam ordinare, ut censuit Sacra Congregatio. Ideòque cùm Archimandrita Messanen. in litteris testimonialibus uteretur verbo, *mittimus*, faceret mentionem de ordinibus, quodque proclamata præcesserint, prætenderetque se non esse comprehensum decreto Concilii, eo quòd non modo esset nullius, sed etiam extra fines Diœcesis Messanen. Item cùm Archiepiscopus conquereretur, quòd ex litteris Congregationis Episcoporum Archimandrita deberet attestari de qualitatibus ordinandorum, de valore beneficii, &c. Sanctissimus jussit omnia reduci ad formam decretorum Congregationis Concilii.

Quæ omnia clariùs patebunt ex subjectis resolutionibus 27
ipsius Sacræ Congregationis.

Et primò Cardinalis Farnesius obtinens in Commendam Abbatias S. Zeni & Farfæ, in quibus habet jura Episcopalia, dubitavit an posset dimissorias ad ordines concedere: Sacra Congregatio respondit non posse, licèt die 26. Januarii 1635. hæc facultas fuerit concessa Cardinali Balberino, sicut etiam facultas faciendi concursus, ut habetur in Registris S. Congregationis Episcoporum 26. Aprilis 1641.

Item Episcopus Oscen. petiit declarari, an *cap.* 10. *sess.* 28
23. prohibens Abbatibus concedere dimissorias, habeat locum in habentibus usum mitræ & baculi, Sacra Congregatio censuit Episcopo rescribendum ex decreto Concilii *cap.* 10. *sess.* 23. nulli Abbati licere quocumque privilegio suffulto concedere alicui Clerico sæculari litteras dimissorias etiam ad Ordinarium directas.

Item instante Cardinali Medices declarari, an ipse uti Præ- 29
positus Praten. posset concedere suis subditis sæcularibus dimissorias ad ordines; & sic an *cap.* 10. *sess.* 23. procederet etiam in Abbatibus sæcularibus exemptis & ordinariam jurisdictionem habentibus, Sacra Congregatio censuit Præpositum Praten. ex Concilio *cap.* 10. *sess.* 23. non posse dare dimissorias suis subditis sæcularibus, sicque *dict. cap.* 10. intelligi tam de sæcularibus, quàm de regularibus respectu Clericorum sæcularium.

Ad hæc dubitante Præposito Pisien. habente in suos subditos quasi Episcopalem jurisdictionem, an eos posset ordinare quoad minores ordines, litterasque dimissorias quoad majores eisdem concedere juxta privilegium ei concessum à Leone, præsertim cùm habeat populum & territorium à quocumque alio distinctum; Sacra Congregatio censuit non posse.

Item proposito dubio, an Episcopus, cui commendatum 30
est Monasterium exemptum, possit sibi sæculares subditos ratione dicti Monasterii ordinare, nonobstante *cap.* 10. *sess.* 23. Sacra Congreg. censuit non posse, quia ordinaret eos subditos tanquam Abbas non tanquam Episcopus.

Ulteriùs cum terra Putiniani nullius Diœcesis jurisdictioni
Hospitalis S. Joan. Hierosol. in temporalibus & spiritualibus 31
subesset, dubitavit à quo possent ordinari homines dicti loci: & an tenerentur adire Episcopum Motulan. qui cum obtinente Hospitale super jurisdictione spirituali dictæ Terræ litigat: S. Congregatio censuit facultatem hanc relinquendam viciniori Episcopo, si nescitus intra cujus Diœcesis fines consistant & vicinitatem attendi Ecclesiæ, non territorii ut aliàs decisum fuit super *c.* 9. *sess.* 24. nec habendam esse rationem Episcopi litigantis.

Item Episcopus Marsican. dubitavit, an posset visitare op- 32
pidum Caven. in quo Congregatio Cassinen. utramque jurisdictionem exercet & hominibus ejus oppidi litteras dimissorias concedere: Sacra Congregatio censuit quoad cap. 10. *sess.* 23. dimissorias dandas esse à solo Episcopo; sed quoad *cap.* 11. *sess.* 25. *de regul.* cùm Monachi in eo oppido utramque jurisdictionem spiritualem & temporalem exerceant, non posse Episcopum visitare.

Rursus Cardinalis Urbini obtinens Abbatias Sancti Laurentii 33
in Campo & Castri Durantis nullius Diœcesis intra fines alicujus Diœcesis non consistentes, exemptos, quarum Commendatarii subditis litteras dimissorias concedere & ordines conferre consueverunt, dubitavit an eadem & ipse facere posset S. Congr. censuit non posse, sed hoc jus spectare ad Episcopum, intra cujus Diœcesis fines Abbatiæ consistunt; & si intra nullius fines existant vel id non constet, ad viciniorem, nisi regulares subditi sint.

Demùm censuit, Abbatem regularem nullius Diœcesis in- 34
tra alicujus Diœcesis fines non consistentem, territorium separatum & utramque jurisdictionem habentem in Parochos & Parochianos, habentem etiam spontaneam renunciationem Episcoporum à Sede Apostolica confirmatam, non posse minores ordines Clericis sæcularibus conferre, nec dimissorias concedere; sed harum concessionem spectare ad Episcopum viciniorem, non autem ad Episcopos, qui cesserunt.

DE OFFICIO ARCHIDIACONI.

Honorius III. Abbati Ariminen. Trecen. Diœcesis & Archidiac. & Decano Sancti Stephani Trecen.

CAPUT X.

Dilecto filio: & infrà. Ad petitionem Archidiaconi Senon. conquerentis, quòd Abbas & Conventus Monasterii sancti Petri Senon. procurationem annuam, & quædam alia ratione sui Archidiaconatûs ad ipsum spectantia, exhiberi sibi contra justitiam denegabant: Abbati sancti Crispini, & collegis ejus dedimus in mandatis, ut audirent causam, & fine debito terminarent. Coram quibus petiit prædictus Archidiaconus, ut cùm Monasterium intra metas sui Archidiaconatûs sit situm, Abbas & Monachi sibi obedirent in his quæ pertinent ad jurisdictionem, correctionem & visitationem ad jus (ut dicebat) Archidiaconale spectantes, videlicet ut coram se conquerentibus responderent; citati etiam venirent ad ejus præsentiam, & ejus mandata honesta, & sancta secundum Deum de correctione excessuum, & aliis, quæ Archidiaconi solent, & possunt rationabiliter injungere, audituri, & (salvâ suâ regulâ, & Abbatis sui debitâ obedientiâ) servaturi. Petiit insuper ne de cætero facerent aliquos de Senon. baillivia, eo prætermisso, coram officiali Senon. Archiepiscopi conveniri: asserens illos prius debere conveniri sub ipso, quàm coram officiali prædicto: specialibus ipsius Archiepiscopi, & hominum, ac familiæ suæ causis dumtaxat exceptis & infrà. Ideòque discretioni vestræ mandamus, quatenùs per majores Ecclesiæ Senon. Canonicos, qui habere debent de hujusmodi consuetudine notitiam pleniorem, super his sollicitè veritatem inquiratis, & nisi vobis constiterit præfatum Archidiaconum, vel prædecessores ipsius, de pacifica sic obtenta consuetudine, jurisdictionem aliquam in ipso Monasterio, vel in hujusmodi Abbatiis hactenus habuisse, præfatum Monasterium ab ejus impetitione penitùs absolvatis, perpetuum super hoc ipsi Archidiacono silentium imponentes. Si verò de præmissis constiterit per eosdem, eamdem jurisdictionem duntaxat adjudicantes eidem, in Monasterio supradicto, quam ipsum vel prædecessores suos in Monasterio ipso, vel in eisdem Abbatiis habuisse constiterit, super aliis perpetuum ei silentium imponatis.

1 *Dilecto.* Archidiaconus in Monasteriis jurisdictionem non habet nisi quantùm tribuit ei generalis vel specialis consuetudo. Hoc dicit Joan. Andr. Bellam. Butr. Cardin. Anch. Abb. & Joan. de Anan. Et sunt tres partes. In prima generalis causæ commissio. In secunda ibi, *coram*, Actoris petitio. In tertia, ibi; *Ideòque*, secunda determinata commissio Joan. Andr.

Pro intelligentia hujus textus vide quod scripsi in *cap. Nullus num.* 24. *de foro compet.*

DE OFFICIO ARCHIPRESBITERI.

Ut *Archipresbiter*. Hæc tria capitula non summantur, nec dividuntur propter multiplicitatem dictorum. sed tamen secundum Joan. Andr. Butr. Abb. & alios principaliter hoc intendunt. Archipresbiter civitatis subest Archidiacono & principaliter præest Presbiteris & Presbiteralibus officiis.

Archidiaconi & Archipresbiteri officia invicem se habent tanquam excedentia & excessa. In specie autem in quibus consistant & in quibus distinguantur examinavi in *cap. Ad hæc à num.* 1. *usque in fin. sup. tit. prox.* ubi plenè videas.

DE OFFICIO ARCHIDIACONI.

Innocentius III.

CAPUT VII.

AD hæc nos dicimus : & infrà. Sanè consuluit nos tuæ fraternitatis devotio, quid ad Officium Archidiaconi debeat pertinere : & in quibus per ipsum cura Episcopalis sollicitudinis debeat relevari : & nos, prout possumus, respondemus, quòd Archidiaconus (secundum statuta beati Isidori) imperat Subdiaconis & Levitis : Parochiarum sollicitudo & earum ordinatio ad ipsum pertinet : & audire debet jurgia singulorum. Archipresbiteri autem, qui à pluribus Decani nuncupantur, ejus jurisdictioni se noverint subjacere. Secundum verò Romani ordinis constitutionem, major post Episcopum, & ipsius Episcopi Vicarius reperitur ; omnem sollicitudinem & curam, tam in Clericis, quàm in Ecclesiis eorum (prout melius secundum Deum poterit) impendendo : cùm super hoc sit redditurus rationem in districti examinis judicio. Item in Epistola beati Clementis Papæ prædecessoris nostri, oculus Episcopi Archidiaconus apellatur : ut loco Episcopi per Episcopatum prospiciens quæ corrigenda viderit corrigat & emendet : nisi adeò fuerint ardua negotia, quòd absque majoris sui præsentia nequeant terminari. In quadam verò nostra constitutione jam alia vice, nos meminimus expressisse, quòd institutio corporalis, tam super beneficiis, quàm etiam dignitatibus ; ad ipsum debeat pertinere : examinatio etiam Clericorum, si fuerint ad sacros ordines promovendi ; & hoc idem in collationibus beneficiorum credimus observandum : ut qui beneficiis Ecclesiasticis præficiendi fuerint, à suo priùs examinentur Archidiacono, & per ipsum postmodum Episcopo præsententur. Subsequenter posteà quæsivisti, utrùm decani rurales, qui pro tempore statuuntur, ad mandatum tuum solùm vel Archidiaconi, vel etiam utriusque instituti debeant vel destitui, si fuerint amovendi. Ad hoc breviter respondemus, quòd cùm ab omnibus, quod omnes tangit, approbari debeat, & cùm commune eorum decanus officium exerceat, communiter est eligendus vel etiam amovendus.

SUMMARIUM.

1 ARchidiaconi & Archipresbiteri officia quomodò invicem se habeant & in quibus distinguantur & num. seqq. usque in fin.

2 Dubia plura inter Archidiaconum, Archipresbiterum Atrien. & num. 10. vers. Ex supradictis.

3 Archidiaconus & Archipresbiter Vicarii Episcopi à jure sunt constituti.

4 Dignitates Archidiaconatûs & Archipresbiteratûs habent se tanquam excedentia & excessa.

5 Archipresbiter est major ordine, Archidiaconus est major administratione.

6 Archidiaconi potestas quæ complectatur.

7 Archidiaconus undè dicatur.

8 Archipresbiteri officium quod sit & n. seqq.

9 Archidiaconus est Vicarius Episcopi quoad jurisdictionem, Archipresbiter quoad Sacerdotalia.

10 Archipresbiter in quibus subsit Archidiacono & num. 16.

11 Presbiteri Cardinales qui dicantur.

12 Archipresbiter potest vices suas alteri delegare.

13 Divinorum celebratio an spectet ad Archidiaconum vel Archipresbiterum.

14 Consuetudines & Constitutiones per diversa loca prævalent in officiis.

15 Archidiaconi, Præpositi & Decani ferè tot sunt ex consuetudine, quot sunt Ecclesiæ.

16 Archidiaconus post Episcopum omnibus præest.

17 Si sit Presbiter, in quibus præsit Archipresbitero.

18 Jura nihil magis abhorrent, quàm unum occupare officia duorum.

19 Episcopus ordine non est minor Archiepiscopo, nec Presbiter Archiepresbitero.

20 Papa & omnes alii Episcopi sunt coæquales in his quæ sunt ordinis Episcopalis.
Causa naturalis in concursu prævalet accidentali, ibidem vers. Nam ubi concurrunt.

21 Canonicus ratione præbendæ Subdiaconalis dicitur Subdiaconus licèt, ex accidenti sit Presbiter & Missam solemnem non celebrat, sed inservit in officio Subdiaconi & sedet post Canonicos Diaconos.
Eucharistiæ custodia an spectet ad Archidiaconum vel ad Archipresbiterum, ibid. vers. Deciiconf.

22 Abbates & Abbatissas ponere in sede & institutio corporalis spectat ad Archidiaconum.

23 Archidiacono quæ competant de jure communi.

24 Jurgii appellatione quid veniat.

25 Archidiaconi jus examinandi promovendos ad ordines & beneficia, an sit sublatum à Concilio Tridentino.

26 Archidiaconus cur dicatur oculus Episcopi.

27 Potest modicam pœnam imponere & ad modicum tempus suspendere.

28 Habet curam.

29 Est Vicarius Episcopi in omnibus & habet jurisdictionem ordinariam.

30 Archidiaconatûs dignitas post Episcopalem est major dignitas in Ecclesia Dei & sic major Abbatiali.

31 Episcopus an possit removere Archidiaconum à Vicaria & illius munera exercere.

32 Archidiaconus est Vicarius non ab Episcopo assumptus ; sed datus à jure.

AD

AD *hæc*. Dicit primò, quod sit officium Archidiaconi & in quo per eum relevetur Episcopus. Secundò dicit, Decanos rurales per Episcopum & Archidiaconum eligendos & amovendos, si illorum vices communiter gerant. Secunda ibi, *Subsequenter*. Et quælibet pars subdividitur in consultationem & responsionem.

1 Quæro, cùm textus dicat Archipresbiteros jurisdictioni Archidiaconi subjacere, quomodo se invicem habeant & in quibus distinguantur officia Archidiaconi & Archipresbiteri ; & in specie quid dicendum de infrascriptis controversiis vertentibus inter Archidiaconum & Archipresbiterum Atrien.

2 Primò scilicèt, quis eorum in festivitatibus Missarum solemnia celebrare debeat.

Secundò, quis ferre debeat Sacramentum ad Sepulchrum feriâ quintâ majoris hebdomadæ & in festo Corporis Christi processionaliter.

Tertiò, quis debeat aperire portam, quam vocant Sanctam in Assumptione Beatæ Mariæ, quâ apertâ incontinenti nullâ interpositâ morâ de dicta porta incedendo ad Altare majus processionaliter, statim inchoantur primæ vesperæ solemniter.

Quartò, quis debeat communicare populum in Ecclesia & præsertim in Paschate Resurrectionis.

Quintò, quis debeat dare benedictiones Presbiterales in Ecclesia Cathedrali & præsertim in Processionibus quadragesimalibus.

Sextò, quis portare debeat Crucem in die Veneris sancti & Sabbati Pentecostes.

Septimò, quis asperget populum in Ecclesia prædicta Aquâ baptismali in die Sabbati sancti & Sabbati Pentecostes.

Ultimò, cui competat in possessionem mittere Prælatos, item & Canonicos novos.

3 Et quidem cùm Episcopus multiplici curâ, varisque oneribus, ac sollicitudinibus prematur, ad eum laboribus aliqua in parte sublevandum sacri canones duos ipsi Vicarios, Archidiaconum scilicet & Archipresbiterum constituerunt, ut inter eos, quamvis ipse idoneus esset, sua onera partiretur, ut patet hic, & in cap. 1. *supra eodem & in cap.* 1. bi : *Ad vicem ejus infrà de offic. Archipresbit.* & notat Hostl. *in Summa hoc tit.* §. *Quis dicatur in princ. & in* §. *Quod si ejus officium, vers. & denùm & tit. de offic. Archipresbit.* §. *Quæ pertinent, vers. Hæc quæ suprà & vers. Ad Episcopum.*

Hæ duæ dignitates habent se tanquam excedentia & excessa. Altera enim aliquibus respectibus est minor & aliquibus est
4 major altera, ut per Hostl. *dict.* §. *Quis dicatur, vers. Quarta hoc tit.* Joan. Andr. *in d. c.* 1. *de offic. Archipresbit. in gloss.* 1.

5 Archidiaconus quidem est major Archipresbitero administratione : Archipresbiter verò est major ordine, gloss. in cap. *Deliberatione in ver. electio de offic. Leg. lib.* 6. Hostl. & DD. *in locis supracitatis.*

6 Utriusque dignitatis distincta sunt munia & officia, quæ speciali utriusque titulo sunt comprehensa.

Archidiaconi sanè potestas & jurisdictio complectitur jus visitandi, jurgia audiendi & alia mandandi, ac facienda, quæ habentur in textu *hic & in capite* 1. *supra eod.* & recensentur præter alios diligenter ab Anton. de Butr. & Abbate *hic in princ.* ab Hostl. *in dict.* §. *Quod sit ejus officium*, Joan. Andr. *in cap. officium supra eodem* & Silvest. *in ver. Archidiaconus n.* 1. *vers. Ubi verò non esset talis consuetudo*, adeò ut officium Archidiaconi ad duo præcipuè capita reducatur, videlicet ad ea, quæ ipsi competunt tanquam Principi Diaconorum Cathedralis atque ad ea, quæ sunt simplicis jurisdictionis Episcopalis. Illa enim competunt ipsi ea ratione, quia caput Diaconorum constituitur, ut per Hostl. in §. *Et undè dicatur hoc titulo.* Dicitur enim Archidiaconus secundum eum ab *Archon*, quod est Princeps & *Diaconus* quasi Princeps Diaconorum & sequitur Bellam. *in c.* 1. *n.* 7. *supra eod.* Hæc verò sunt illi à jure tributa, ut Episcopus facinus vacare possit his, quæ sunt ordinis, atque autoritatis Episcopalis, à quibus Archidiaconus excluditur, ut declarat post Hostl. Joan. Andr. *in capite Dilecto infra eodem* & Henric. Boich. *suprà in capite Archidiaconis.* Et hoc intendunt Anton. de Butr. & Abb. *hic in princip.* dùm dicunt Archidiaconi officium principaliter consistere in relevando Episcopo in per se gerendis & aliqua habere eo quòd Archidiaconus.

Officium autem Archipresbiteri illud est præcipuè, ut præsit Presbiteris in Presbiteralibus officiis, *cap.* 1. *infrà de offic. Archipresbit.* ubi DD. ut benedictiones Sacerdotales in Ecclesia impertiatur absente Episcopo, Confessiones audiat, Missarum solemnia celebret, sollicitudinemque quoad Sacramentum Eucharistiæ & Baptismatis gerat & alia præsiet, quæ copiosè scripta reliquit Hostiens. *in Summa de officio Archipresb.* §. *Quæ pertinent* & ferè habentur omnia *in cap. Ministerium eod. tit.* adeò ut si singulas functiones ipsi attributas aspiciamus, constet evidenter eidem tanquam Presbiterorum capiti competere potestatem super Presbiteris, atque rebus, quæ ab illis administrandæ, ac peragendæ sunt ratione Ordinis
9 Presbiteralis. Hinc rectè utriusque muneribus perpensis, scrip-

sit Joan. Andr. *in cap.* 1. *tit. prox.* Archipresbiterum gerere vicem Episcopi quoad Divinorum celebrationem ; Archidiaconum verò quoad jurisdictionem vel ut inquit ibidem Card. *num.* 1. Archidiaconus est Vicarius Episcopi quoad jurisdictionem ; Archipresbiter verò quoad Sacerdotalia. Et quamvis 10
Archipresbiter subsit Archidiacono, ut hic *& in cap.* 1. *infra tit. prox. & in cap. Perlectis* 25. *dist.* id tamen est intelligendum quoad ea tantùm, quæ Archidiacono competunt de jure vel consuetudine, secundum Innoc. *in d. c.* 1. *in ver. & intelligo.* Et Joan. Andr. *ibidem post princ.* & sic ratione hujus jurisdictionis Archidiaconus nullam habet autoritatem in Archipresbiterum quoad ea, quæ sibi non sunt à jure communi tributa.

Ex supradictis fluunt sua sponte solutiones septem dubiorum, quæ inter Archidiaconum & Archipresbiterum sunt excitata : nam cùm ex his quædam sint specialiter Archipresbitero tributa, scilicet ut Missarum solemnia celebret, per text. in *d. c.* 1. *de Off. Archipresbiteri* & solemnes benedictiones impertiatur, juxta *cap. Officium eod. tit. alia* verò, quæ continentur in dictis septem dubiis, celebrationem Divinorum respiciant & à Presbiteris sint præstanda ; sequitur ut ad Archipresbiterum, non autem ad Archidiaconum pertineant, ut deducitur ex supradictis, quibus constat hæc esse attributa Archipresbitero, non autem Archidiacono & hoc est, quod dicit textus in dicto capite *Ministerium*, videlicet Archipresbiterum, si defuerit Episcopus, debere providere cuncta, quæ in Sacerdotum ministerio sunt præstanda. Et 11
quod adnotavit Hostl. *in Summa de offic. Archipresbiteri*, §. *Quæ pertinent, vers. Tertiò debet*, nempè Archipresbiterum debere providere ministerium Presbiterorum Cardinalium, id est, Ecclesiam regentium, à cardine quo ostium sustentatur, sic dictorum, ut ipse declarat & habetur in dicto capite *Ministerium*. Et confirmatur, quia cum prædicta Decretalis, *Ministerium*, aperte concedat Archipresbitero, ut provideat cuncta præstanda in ministerio Sacerdotum, exceptis his, quæ sunt prohibita, quæ secundum gloss. ibi in *ver. Prohibita*, continentur *in cap. Quamvis* 68. *distinct.* & sunt omnia ordinis Episcopalis, adeò ut ad ea accersiri debeat vicinus aliquis Episcopus, ut ibi gloss. & Doctores notant & Hostl. in dicto *vers. Hæc quæ suprà.* Sequitur hinc, ut exceptio firmet regulam in omnibus aliis casibus non exceptis & ita in omnibus aliis casibus non exceptis & ita in omnibus, quæ ad Sacerdotum ministerium pertinent & non sunt ordinis Episcopalis, Archipresbiter est præordinator. Hæc autem Archipresbiter vel per 12
se ipsum præstare debet vel committere alii, ut patet ex notatis per Hostiens. in *dict.* §. *Quæ pertinent, vers. Hæc quæ suprà.*

Non obstat, quòd ibi Hostiens. posteàquam explicavit jus 13
Archipresbiteri quoad Divinorum celebrationem, subdat illud spectare principaliter ad Archidiaconum & secundariò ad Archipresbiterum sub Archidiacono, quâ distinctione conciliat textum dict. cap. *Ministerium*, tribuentis Archipresbitero Divinorum præordinationem, cùm dicto capite *Officium*, quo cavetur Archidiaconum omne Ecclesiasticum officium debere providere. Id inquam, non obstat, quia Hostiens. ei solutioni non acquiescit, cùm posteà aliam afferat, ut scilicet id proveniat ex diversis consuetudinibus diversarum Ecclesiarum. Et hanc posteriorem solutionem cui videtur Hostl. adhærere, veram esse, non autem priorem, probatur respondendo etiam ad textum in dicto capite. *Officium*, quod etiam favet Archidiacono & pugnat valdè cùm *dict. cap. Ministerium* : nam *d. c. Officium* loquitur de consuetudine, quæ ubi non subest, Archidiacono non competit jus ordinandi officium Ecclesiasticum. Id quod optimè colligitur ex traditis per Joan. Andr *hic in* 2. *col. vers. In quadam*, dùm ait, illa tantùm, quæ continentur in hac Decretali, de jure ad Archidiaconum pertinere, adeòut in illis minimè opus sit ipsum aliquid probare : Cætera autem omnia, quæ de in dicto capite. Officium, & toto hoc titulo habentur, procedere de consuetudine, ita ut nisi eam probet, debeat Archidiaconus succumbere, Joan. Andr. refert & sequitur Abb. hic *num.* 5. Et secundum hanc doctrinam cùm Archidiaconus de jure communi non habeat jus ordinandi officium Ecclesiasticum, eò quòd jus hujusmodi hic non enumeretur : Hinc resultat, ut textus in dicto capite. Officium, loquatur ubi viget consuetudo, qui intellectus congruit etiam cum supradicta conciliatione, Hostiens. ut scilicet Archipresbitero id Jus Divina celebrandi competat de jure communi, juxta *dict. cap. Ministerium.* Archidiacono verò tantùm, ubi est consuetudo, ut in *d. c. Officium* nam ut dicit Innocentius in *cap.* 1. *suprà eod.* Constitutio- 14
nes, & consuetudines per diversa loca prævalent in officiis, *cap. Cùm olim de conjuet.* Et secundum Raymundum relatum à Silvestro in *v. Archidiaconus in princ.* ferè tot sunt in officiis Archidiaconatus, Præpositi, vel Decani, quot sunt
Ecclesiæ. Undè in officio suo facit secundum quod habet 15
Ecclesiæ suæ consuetudo præscripta, quâ cessante, servandum erit quod hic dicitur secundum Joan. Andr.

6 colligit Antonius de Butrio, *num.* 1. quodlibet Beneficium curatum habere annexum Ordinem Presbiteratûs.
Ultimò nota ibi, *Ut eorum cura exigit.* Vicarios perpetuos
7 habere curam animarum, ut hîc probatur & in cap. *Super eo de præbendis*, *lib.* 6. Et notant hîc glossa 1. Joannes Andreas & Bellamera ambo *num.* 1. in verbo *Cura*, Antonius de Butrio *in* 3. *notabili*, Cardinalis & Ancharus ambo, *num.* 1. *in* 1. *notabili* : undè infertur ut Decretalis *De multa*, *de præbendis*,
8 capite *cùm in cunctis de elect.* & capite *Licèt Canon*, *eodem titulo lib.* 6. ita vendicent sibi locum in Vicariis perpetuis, sicut in Parochialium Ecclesiarum Rectoribus : quod hodiè est expressum in Clementina unica *de Officio Vicariorum*.
9 Quæro, an Capitula Cathedralium & Collegiatarum Ecclesiarum curam animarum habentium & eam per Vicarios temporales exercentium cogi possint ad constituendos Vicarios perpetuos qui eam curam exerceant.
Anve expediat, ut Sedes Apostolica decernat de cætero
10 hujusmodi Vicarios perpetuos in prædictis Ecclesiis esse instituendos.
Quoad primam partem propositæ quæstionis, inspectâ Juris communis dispositione : videtur respondendum, prædicta Capitula minimè cogi posse ad deputandos Vicarios perpetuos.
11 Nam etsi aliàs in Beneficiis Ecclesiasticis curatis quæ Cathedralibus Collegiatis seu aliis Ecclesiis, Monasteriis, Beneficiis seu Collegiis aut piis locis quibuscumque perpetuò sunt unita : instituendi sint Vicarii perpetui, capite *Extirpandæ*, §. *Qui verò de præbendis*, cap. *De Monachis eo titulo* & cap. 1. *de Capellanis Monachorum*, *libro* 6. cap. *Tuarum de privilegiis* : quem textum post alios ponderat ibi Marianus Socinus, *numero* 10. & capite 7. *sessione* 7. Concilii Tridentini.
12 Ubi tamen Beneficia curata sunt in eisdem Ecclesiis Cathedralibus seu Collegiatis pleno jure eis subjecta : possunt Capitula dictarum Ecclesiarum : penes quæ animarum cura residet pro libito deputare Vicarios temporales idoneos, glossa communiter recepta in Clementina *Frequens* in verbo *Ad mensam*, *de excessu prælatorum* quam ibi Abbas, *num.* 17. dicit ad hoc esse valdè notabilem ; & sequuntur cæteri : præsertim Vitalinus, *num.* 82. *cum sequentibus*, Antonius de Butrio *cons.* 51. *num.* 6. Rota *decisione* 3. *sub titulo de excessu Prælatorum*, *aliàs est* 273. *in novis & decisione* 1. *sub titulo de Officiis ordinatis quæ est* 290. *in antiquis*. Rebuffus *in praxi Beneficiorum*, *titulo de Vicariis perpetuis*, *num.* 6. Ubi enim
13 Ecclesia Cathedralis habet Parochiam : jura Parochialia pertinent ad Capitulum, non ad Episcopum, capite *cùm super de sepultura*, ubi notat post alios Abbas *notabili* 3. *num.* 4. & idem Panorm. in cap. 1. *num.* 5. *de Capellanis Monachorum*, ubi ait. In Ecclesiis sæcularibus & Collegiatis videmus quòd unus vel duo exercent curam, nomine Collegii ; nec per hoc notatur diversitas, quia is facit cujus nomine fit, cap. *cùm quis de sententia excommunicationis*, *lib.* 6. cap. *cùm venissent de institutionibus* ; & sanè, inspectâ Juris communis dispositione : res videtur satis clara.
Quo verò ad secundam partem videtur respondendum, magnoperè expedire, ut Sanctissimus statuat de cætero instituendos esse Vicarios perpetuos in dictis Ecclesiis : quod suadetur ex sequentibus.
Primò, quia cùm Beneficia curata sunt in Ecclesiis Cathe-
14 dralibus seu Collegiatis : animarum cura non est penes singulos Canonicos in particulari ; sed potiùs penes Collegium seu Capitulum. Oldrad. *cons.* 7. Roman. *cons.* 235. *num.* 2. & 3. & tenet glossa Joannis Andreæ in Clementina ultima in verbo *Capitulo de rebus Ecclesiasticis non alienandis* : quatenùs remittit ad notata per Hostiensem in cap. *Exposuisti de præbendis*. Sequitur Marianus Socinus in cap. *Sicut unire*, *num.* 125. *de excessu Prælatorum* ; atque ita decisum fuisse, refert Putius, *decis.* 288. *lib.* 1. Rebuffus *in praxi Beneficiorum*, *titulo de non promotis intra annum*, *num.* 64. & 65. At Capitulum penes quod residet cura animarum, etsi dicatur repræsentare personas ejusdem Capituli viventis : non tamen est persona vera ; sed ficta & repræsentata & carens animâ. Facit textus in cap. *Romanæ*, §. *In Universitatem de sententia excommunicationis*, *lib.* 6. & tradit Imola in lege *Mortuo*, *ff. de fidejussoribus*. Felinus in cap. *Eam te*, *num.* 14. *versiculo Secunda declaratio de rescriptis*. Gomesius in regula *de annali*, *quæst.* 12. *col.* 1. & sic Parochia non habet certum & particularem Pastorem qui curam animarum exerceat.
Siquidem cùm quid est commune pluribus ut sic : nullus de Collegio potest dicere, hoc est meum. Lapus *alleg.* 50. *num.* 15. & ut ait Divus Thomas *in* 1. *sententia*, *distinctione* 19. *quæstione* 1. *art.* 1. *ad primum*. Omne id quod convenit pluribus, convenit eis secundùm id quod est eis commune ; non autem secundùm id quod est eis proprium ; atque ita inconveniens videtur ut in hujusmodi Ecclesiis non sit unus & certus Rector seu perpetuus Vicarius cui animarum cura incumbat, cap. *Sicut* 21. *quæst.* 2. *Sicut*, inquit, *in unaquaque Ecclesia unus Presbiter esse debet ita ipsa quæ sponsa vel uxor ejus dicitur : non potest dividi in plures Presbiteros ; sed unum tantummodo habebit Sacerdotem qui eam castè & sincerè* 15
regat. Facit caput *cùm non ignores de præbendis* ibi ; *cùm non ignores quòd una Ecclesia unius debeat esse Sacerdotis*.
Suadetur secundò, quia ut inquit Aristoteles 2. *Politicorum* capite 2. quæ communia sunt negligentiùs curari atque asservari solent ; & ut dicitur in lege *Meminimus*, *codice quandò & quibus quarta pars debetur*, *libro* 10. Naturale vitium est negligere quod communiter possidetur utque se nihil habere qui non totum habeat arbitretur.
Suadetur tertiò, quia experientia quæ est efficax rerum magistra, cap. *Quàm sit de electione*, *libro* 6. & veritatis probatio legitima Clementinæ *cùm Ecclesia*, *de ætate & qualitate* docuit in dictis Ecclesiis Cathedralibus & Collegiatis in quibus est cura animarum communis, circa nominationem ac deputationem Vicariorum temporalium crebras inter ipsos Capitulares oriri discordias & contentiones, cùm quilibet eorum studeat nominare Vicarium pro suo libito ; & sæpè etiam non zelo Ecclesiæ. Ad hoc, lege *cùm pater*, §. *Dulcissimis*, *ff. De legatis*. Secundò ibi, *cùm discordiis sedandis prospexerit quos materia communis solet excitare* & quod notat glossa in capite 1. in verbo *Dissolveretur Religio*. Ne Sede vacante & in capite *Nullus* in verbo *In mutuam* 17. *quæst.* 4.
Suadetur quartò, quia cùm Vicarii temporales qui solent nominari per dicta Capitula, sint ad nutum eorum amovibiles ; sæpè etiam sine causa ob privatos affectus à Capitulis amoventur.
Hæc autem frequens Ministrorum mutatio, ut plurimùm 16
est valdè Ecclesiis perniciosa : argumentum textûs cum ibi notatis in Clementina *cùm illusio*, *de renunciationibus*.
Suadetur quintò, quia ex parte etiam ipsorum mercenariorum : mutationes non raro fiunt ; nam cùm non sint in Ecclesiis intitulati : oblato majori stipendio statim recedunt ; ideòque Ecclesiam non diligunt nec ovium sollicitam curam gerunt &c. Ad hoc, capite 2. *sessione* 14. Concilium Tridentinum ibi, *cùm ferè vagabundi sint & permanentem sedem non habeant : non quæ Jesu Christi &c. sed alienas oves &c.*
Suadetur sextò, quia vel ob mutationum frequentiam ; vel ob periculum amotionis vel ob stipendii tenuitatem seu aliam causam consimilem : vix reperiuntur Vicarii qui qualitates habeant requisitas ad curam animarum exercendam, ut docet experientia. Quod quàm sit Ecclesiis atque ovibus perniciosum, patet ex capite *Grave de præbendis*, capite *Petrus* 39. *dist.* capite *Judæorum est* & capite penultimo *de ætate & qualitate*, capite 1. *versiculo Verùm de præbendis in* 6. Clem. 1. *eodem titulo* & passim alibi. Undè Dionisius Carthusianus, *libro unico de vita & regimine Episcoporum*, *art.* 34. *cùm igitur*, inquit, *peccet Antistes sæcularia & civilia officia committendo viris insufficientibus*, *imprudentibus & injustis : multò & quasi incomparabiliter enormiùs peccat constituendo in officio Pastorali & curato eos qui ad talem executionem Officiorum non sunt scientiâ, moribus, virtutibus & ætate idonei : similiter si dispenset & permittat quod insufficientes constituantur & sint Capellani Vicariique Pastorum*. Hæc Dionisius.
Suadetur septimò, quia etsi hujusmodi Vicarii temporales passim non mutarentur nec ipsi Ecclesiarum curam desererent & præditi essent qualitatibus requisitis : negari tamen non potest, quin sint mercenarii & conductitii, de quibus Joannes 10. *Bonus Pastor animam suam dat pro ovibus suis ; Mercenarius autem & qui non est Pastor, cujus non sunt oves propriæ : videt lupum venientem & dimittit oves ; & fugit & lupus rapit & dispergit oves : Mercenarius autem fugit, quia Mercenarius est & non pertinet ad eum de ovibus*.
Undè Rebuffus in praxi Beneficiorum, *titulo de dispensa-* 17
tione de non residendo, *num.* 57. & 58. *Cultus*, inquit, *diminuitur Divinus per mercenarios qui non serviunt & quibus nulla est cura de ovibus*, *ut Sacrum docet Evangelium* ; & textus in cap. *Ex parte de Constitutionibus*, hæreses nascuntur
& pullulant. Et hanc fuisse etiam potissimam causam hæresum, 18
scribit Alphonsus Castrensis, *libro* 1. *adversus omnes hæreses*, cap. 13.
Suadetur octavò, quia Vicarii perpetui in quos tota cura
animarum translata est, dicuntur habere verè titulum Ecclesiæ 19
Parochialis & curam animarum ; non tantùm in exercitio, sed etiam in habitu ; & quamvis propriè non dicantur Rectores Ecclesiarum : sunt tamen propriè Rectores curæ animarum eisque incumbit ex Officio, gregem sibi creditum pascere ; cùm enim Canonico titulo sint subrogati in animarum cura, tenentur ad omnia illa ad quæ tenentur Rectores, ut hîc & in capite *Provideas* & ibi Doctores *supra eodem* & in Clementina unica, ubi glossa, Abbas & Vitalinus *eodem titulo*. Rota, *decis.* 274. *aliàs* 2. *de excessu Prælatorum in novis*. Thomas Fastolus *casu* 8. *dubio* 25. *num.* 21. Decius in cap. *Postulasti*, *num.* 1. *de rescriptis*. Navarrus in cap. *Placuit*, *num.* 69. *de pœnitentia*, *dist.* 6. Quintil. Mandos. in regula *de annali*, *quæstione* 13. *num.* 3. Undè opinio glossæ penultimæ in cap. *Ad hæc supra eodem*, quòd Vicarii perpetui non habeant titulum ; sed Ecclesiam quasi commendatam : non videtur vera,
20 quin imò habent verum titulum in ipsa Ecclesia, ut sensit ibi Abbas & Vitalinus in Clementina *Cæterùm*, *num.* 3. *de sepulturis*. Romanus *cons.* 356. *num.* 5. & alii passim.
Undè pro regula constituitur, ut dispositio loquens de
21 Parochiali, habeat locum in Vicaria perpetua quæ venit appellatione Beneficii curati, ut in dicta Clementina 1. ubi hoc
22 tenet glossa, Abbas, Vitalinus superiùs citati. Undè fit, ut dispositio Extravagantis *Execrabilis* Joannis XXII. *de præbendis* habeat locum etiam in Vicariis perpetuis, secundum glossam in dicta Clementina 1. *de Officio Vicarii* in verbo *Amittendis*, quam ibi sequuntur Abbas, Vitalinus & cæteri communiter. Antonius de Butrio *cons.* 51. *num.* 2. Atque ita
23 qui habet Vicariam perpetuam, non potest simul habere beneficium curatum nec potest habere duas Vicarias, cap. 1. & cap. *Provideas supra eodem*. Et Vicarius in una non potest in alia intitulari, Vicariâ retentâ, cap. *Postulasti de rescriptis* notat Hostiensis *in Summa rubricæ de Officio Vicarii*, §. *ult.* & Goffredus *in eadem rubrica*, *num.* 8.
Item Clementina *Gratiæ de rescriptis*, procedit quandò
24 quis Beneficium adipiscitur uti perpetuus Vicarius, Romanus *cons.* 376. *num.* 5. Item cap. *Licèt Canon de elect. lib.* 6.
25 habet locum in Vicario perpetuo. Quin imò obtinens Vicariam perpetuam potest compelli etiam infra annum ad suscipiendum Ordinem Sacerdotii, non obstante pœnâ privationis ipso jure quæ imponitur in dicto capite *Licèt Canon* post lapsum anni, glossa in dicta Clementina 1. *de Officio Vicarii* in verbo promovendus, quam sequuntur ibi Abbas, *num.* 4. & cæteri. Item procedit eodem modo in Vicariis perpetuis. Gomezius
26 in eadem regula, *quæstione* 11.
27 Et sicut Episcopus non potest dispensare cum Rectore super ætate, cap. 1. *de ætate & qualitate*, ita nec cum Vicario perpetuo, glossa in dicta Clementina 1. in verbo *Ætate*, ubi Abbas, *num.* 9. Rota, *decisione* 2. *aliàs* 273. *de excessu Prælatorum in novis*. Nec Vicarii perpetui possunt removeri nec privari, nisi ex legitima causa & per Judicem competentem, cap *Ad hæc* ubi DD. *supra eodem*, Hostiensis *in Summa eodem titulo*, §. *Et quod num.* 6. & Goffredus *num* 8.
28 Et denique Vicarii perpetui possunt agere pro juribus concernentibus suam Vicariam absque alio Mandato, cùm habeant verum titulum : ita probat textus in dicta Clementina 1. *de Officio Vicarii*. Et textus ubi notant Cardinalis, Antonius de Butrio, Abbas & Felinus in cap. 9. *Perpetuus de fidei instrumento*. Goffredus, *loco citato*, *num.* 9. & Hostiensis *dicto num.*
29 6. Undè Vicarius perpetuus petendo decimas & jura Parochialia habet suam intentionem fundatam de Jure communi. Rota, *decis.* 5. *aliàs* 542. *de Officio Vicarii in antiquis* &
30 Vicarii perpetui pro juribus suæ Vicariæ constituere possunt Procuratorem ad agendum : quod quidem non possunt Vicarii temporales, ut post alios tenet Vitalinus in dicta Clementina 1. *num.* 41. & idem in Clementina *Cæterùm de sepulturis*, *num.* 4. addit : si Vicarius perpetuus agat pro aliquibus juribus
31 suæ Vicariæ, si in libello vocet se Rectorem Ecclesiæ : non nocere, quia intelligitur id ex jure populi illius Ecclesiæ ; & sic illo respectu potest dici Rector Ecclesiæ & subdens se ita in facti contingentia obtinuisse in Curia ; & dicit Petrus Rebuffus in titulo *congruæ portionis*, *num.* 110. & 112. sive vocetur Vicarius, sive Curatus, sive Rector non esse curandum.
32 Hæc autem omnia & alia similia, quæ disposita sunt circa Vicarios perpetuos non habent locum in temporalibus glos. *verb. perpetuis*, in dict. Clem. 1. *de Officio Vicarii*, ubi
33 Abb. *num.* 10. siquidem hujusmodi Vicarii temporales, & ad nutum amovibiles, de quibus in *cap. Pervenit*, *il. secundo de appellat. & in cap. Cùm ex eo*, *de elect. lib.* 6. nullum habent titulum, nec animarum curam dicuntur habere ; ita probat text. juncta gloss. in *verbo Perpetuus in cap. Constitutus de filiis Presbiterorum*, & in Extravag. *Execrabilis*, §. *Quantùm autem*, cùm gloss. *in cap. Si pauper*, *in ver. Esset eod. tit. lib.* 6. Faciunt nota per gloss. in Clem. *Dudum*, §. *Deindè in ver. Impediant de sepultura*, & per Gemin. *cons.* 86. *incip. In causa*.
Ex quibus differentiis planè constat multò fructuosius consultum esse Ecclesiis & curæ animarum per institutionem Vicariorum perpetuorum, quàm per deputationem amovibilium, ut colligitur ex dict. extravag. *Execrabilis de præb. in princ.* ubi divinus cultus minuitur, hospitalitas in ipsis beneficiis debita non servatur, & dum non sunt sui in unaquaque regione Rectores, Ecclesiarum detrahitur commodis & honori, quæ carentes defensorum auxilio in juribus suis, & libertatibus multipliciter collabuntur & ruinis patent ædificia, quæ magnificentia extruxerat decessorum, & quod amariùs est dolendum animarum cura negligitur, & vitiorum sensibus fomentum periculosè præbetur.
Suadetur nonò ex *c. Præcipimus* 21. *dist.* ubi Innocen- 34
tius II. *Præcipimus*, inquit, *ne conduc. Presb. Ecclesia committatur sed, unaquaque Eccle. cui facultas suppetat proprium habeat Ad Sacerd.* idem text. in *c. Extirpandæ*, §. *Qui verò de præb. c.* 1. *de Capell. Monachorum lib.* 6. Item in Concilio habito in Allemania sub Conrado Episcopo Cardinali Portuensi, & sanctæ Rufinæ Legato Apostolico, *c.* 12. *tom.* 3. *Conciliorum*. Quia enormis quædam consuetudo in quibusdam Allemaniæ partibus contra Canonicas sanctiones inolevit, ut imponantur in Ecclesiis conductitii Sacerdotes, Vicarii temporales, ne id fiat de cætero autoritate Legationis quâ fungimur, omnibus modis inhibemus, ut cùm Vicarius poni debet, & potest, perpetuò instituatur, idque assensu, & autoritate Diœcesani. Hæc ibi. Undè Rotæ *dec.* 21. *aliàs* 331. *n.* 2. *in novis*, efficaciter probat longè meliùs deserviri Ecclesiæ per proprium Rectorem, quàm per Vicarium temporalem.
Suadetur decimò quia ratio quâ moti fuerunt Pontifices, & Concilium Tridentinum in locis superiùs citatis ad statuendum, ut in Parochialibus unitis perpetui Vicarii constituantur, militat etiam in nostro casu, ut constat ex supradictis : ergò idem jus statuendum, *c. inter corporalia de translat. Episcopi cum vulg.* Rotæ *decis.* 21. *num.* 2. *de præb. in novis*. Imò ut plurimùm Parochiæ Ecclesiarum Cathedralium, & Collegiatarum sunt ampliores, ergò longè periculosiùs est, ut ibi serviant Vicarii Mercenarii *c. Præcipimus* 16. *q.* 1. *c.* 3. & *c. ult. cum ibi not. de Eccles. ædificandis*. Quod tenet in opusculo *de vita*, & *regimine Episcopi art.* 34. *ad finem*.
Suadetur undecimò, quia hujusmodi Mercenarii cùm ut 35
plurimùm pauperes sint facilè contemnuntur à Parochianis, nec possunt ministerium suum exercere, ut par est : juxta præceptum Apostoli ad Titum 2. *Loquere*, & *exhortare*, & *argue cum omni imperio*, *nemo te contemnat*. Undè Gregorius in *Pastoral. c.* 15. agens de Prælatis animarum curam habentibus: *Sæpè*, inquit, *improvidi*, *hominum gratiam amittere formidantes loqui liberè recta pertimescunt*, *in hoc jam non Pastores*, *sed Mercenarii*, *quia lupo oves vorante ipsi silent assimilati canibus mutis*, *non valentibus latrare*.
Suadetur ultimò, quia in omnibus Urbis Ecclesiis Patriarchalibus, & Collegiatis, quibus cura animarum imminet, constituti sunt Vicarii perpetui quod quidem in maximam Ecclesiarum utilitatem, & animarum profectum & cultûs divini augmentum oxalisse palam est Undè congruum est Ecclesiæ inferiores ad illarum exemplum instituantur, argum. *c. De his* 12. *dist.*
Nec supradictis obstat, quòd cùm multi Canonici ejusdem Capituli sint viri docti & graves, aptiùs & solertiùs poterunt invigilare circa animarum curam & gregi prodesse quàm quilibet Vicarius etiam perpetuus arg. *c. Prudentia de off. deleg.* nam ad hoc respondetur, imò ut suprà in principio probavimus, ratione communitatis potiùs curam negligi. Undè Soto
lib. 9. *de instit. & jur. q.* 4. *art.* 3. *ad fin.* sic ait : *Utrum con-* 36
gruat Sacerdotia cum curis animarum Monasteriis annecti : nam ex una parte videntur Monachi solertiùs, ac vigilantiùs posse gregi prospicere: ex altera verò propinquiùs Evangelio videtur, ut proprius Parochus sit in sua Parochia, qui cum suis subditis conversetur & denique consiliis, ope & eleemosinarum largitate juvet, cùm tamen Monachi nonnisi per Vicarium rem administrare possint & certè hæc ratio apud me semper invaluit.
Minùs etiam obstat, quod in terminis videtur tenere Ant. de Butr. *cons.* 51. *num.* 6. *vers. Item etiam ad hoc*.
Denique nonobstat, quòd ex hoc irrogaretur præjudicium Capitulo & nihil cum præjudicio alterius sit faciendum cap. *cùm olim de cons. cum simil.* nam ad hoc primò respondetur, leve esse præjudicium quod Capitulis ex hoc inferri possit: nam ex stipendio, quod assignari consuevit Vicariis temporalibus, saltem addendo quid modicum, poterit constitui portio ipsis Vicariis perpetuis & ex hoc meliùs, ac securiùs poterunt suas conscientias exonerare & se eximere à molestiis, quæ occasione frequentis mutationis Vicariorum contingere solent.
Secundò respondetur, cùm damnum sit minimum non esse
in consideratione, ut dicit gloss. in dicto capite *cùm olim* & 37
nihilominùs etiamsi esset considerabile damnum particulare ; utilitas tamen publica Ecclesiæ præferenda est. Textus juncta gloss. in verbo, *Præferenda*, est in cap. *Scias* 7. *q.* 1. in omni enim dispositione intelligitur excepta publica utilitas, *l. Jubemus nullum* & ibi Bald. *C. De sacros. Eccl. l. si quis in gravi*, *ff. ad Sillanian.* Salicet. *in l.* 2. *C. De Noxal.* Gambara *lib.* 7. *de offic. & potestate Leg. de Later. num.* 194. Utilitas autem publica consistit in sacris & Sacerdotibus, cap. *Jus publicum* 1. *dist.*